رسمی جریده

دافغانستان دپادشاهی دولت رسمی خپرونه

پدی گڼه کښی

شماره‌ء فوق العاده به‌مناسبت
انتشار قانون اساسی
افغانستان

شنبه دمیزان (۱۱) ۱۳۴۳ هجری شمسی کال پرله پسی گڼه (۱۲)

قانون اساسی افغانستان

فهر ست

دیباچه

فصل اول	د ولت
فصل دوم	پاد شاه
فصل سوم	حقوق و وظائف اساسی مردم
فصل چارم	شوری
فصل پنجم	لویه جرگه
فصل ششم	حکومت
فصل هفتم	قضاء
فصل هشتم	اداره
فصل نهم	حالت اضطرار
فصل دهم	تعدیل
فصل یازدهم	احکام انتقالی

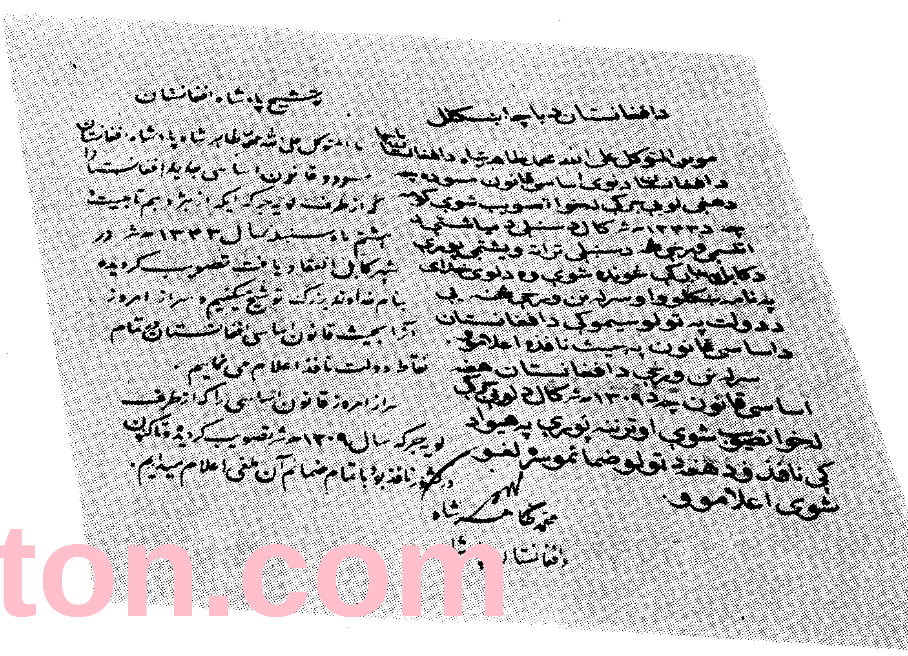
دافغانستان د پاچا ابلاغ
فرمان پادشاه افغانستان
ما محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان
محمد ظاهر شاه
پادشاه افغانستان

Ketabton.com

بسم الله الرحمن الرحیم

خدای په نامه

...م دملی ثقافت او تاریخ د پیښو نیو

...سمنیت دپاره.

...ه کولو دپاره .

...ماعی دیموکراسی د تطبیق دپاره ،

...سائی او دعمومی نظم د ساتنی

...کانو دسمنیت دپاره .

بنام خداوند توانا و داد گر

بمنظور تنظیم حیات ملی افغانستان مطابق به مقتضیات عصر و براساس واقعیات تاریخ وفرهنگ ملی .

بمنظور تأمین عدالت ومساوات .

بمنظور تطبیق دیموکراسی سیاسی ـ اقتصادی واجتماعی .

بمنظور تنظیم شئون وارکان دولت برای تأمین آزادی ورفاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی فصل

دولت

لمړۍ ماده ـ افغانستان یو مشروطه باچائي ، خپلواك ، یوموټی اونه بیلیدونکی دولت دی. ملی حاکمیت په افغانستان کښی په ملت پوری تعلق لری .

دافغانستان ملت ټول هغه افراد دی چه دقانون له حکمه سره سم دافغانستان ددولت تابعیت لری. ددې افرادو په هریو فرد باندې دافغان دکلمې اطلاق کیږي .

دوهمه ماده ـ دافغانستان دین داسلام سپیڅلی دین دی .

دینی شعایر ددولت له خوا د حنفی مذهب د حکمونو سره سم پرځای کیږی .

دملت هغه کسان چه مسلمانان نه دی په هغو حدودو کښی دننه چه دچال چلند اوعامی هوساینی په باب قوانین ئی ښیئی آزاد دی چه خپل مذهبی مراسم په ځای کړی .

دریمه ماده ـ دافغانستان دژبو له جملی څخه پښتو اودری رسمی ژبی دی .

څلورمه ماده ـ دافغانستان بیرغ له دریو توتو جوړ دی چه رنګونه ئی تور ، سور او شین دی اویو هومره ولاړې څنګ په څنګ دکیڼی خوانه په ښی اوړې تللی دې .

دهر رنګ سارہ ئی داوږدود نیمائی هومره دی . په مینځ کښی یی په سپین رنګ دمحراب اومنبر نشان لګیدلی دی چه دواړو خواوته ئی دوه بیرغونه ولاړ دی اوله دواړو غاړوئی دغنمو دوه وږي چاپیر دي .

پنځمه ماده ـ دافغانستان پایتخت د کابل ښار دی .

دوهم فصل

باچا

شپږمه ماده ـ په افغانستان کښی باچا د ملی حاکمیت ښکارندوی دی.

اوومه ماده ـ باچا داسلام دسپیڅلی دین داساسو ساتونکی ، دافغانستان دخپلواکی اودسیمی دتمامیت ساتونکی ، داساسی قانون ساتندوی او دملی یووالی مرکزدی .

اتمه ماده ـ باچا باید دافغانستان له اتباعو ، مسلمان او په حنفی مذهب وی .

نهمه ماده ـ دباچا وظیفی اوحقونه دادی:

۱ـ دافغانستان دارد ولویه مشری.

۲ـ دجنګ اواوربند اعلان .

۳ـ دلویی جرګی دائرول اوپرانستل .

۴ـ دشوری دعادی غونډې پرانستل .

۵ـ دشوری دفوق العاده غونډې دائرول او پرانستل .

۶ـ دشوری رنګول اودنوو انتخاباتو دفرمان ویستل نوي انتخابات دشوری د انحلال دتاریخ نه په درې میاشتو کښی دننه سرته رسیږی .

فصل اول

دولت

مادهٔ اول ـ افغانستان دولت پادشاهی مشروطه ، مستقل واحد وغیر قابل تجزیه است.

حاکمیت ملی درافغانستان به ملت تعلق دارد .

ملت افغانستان عبارت است ازتمام افرادیکه تابعیت دولت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند .

برهرفرد ازافراد مذکور کلمهٔ افغان اطلاق میشود .

مادهٔ دوم ـ دین افغانستان دین مقدس اسلام است . شعایر دینی از طرف دولت مطابق به احکام مذهب حنفی اجراء میگردد.

آن افراد ملت که پیرو دین اسلام نیستند در اجرای مراسم مذهبی خود درداخل حدودیکه قوانین مربوط به آداب وآسایش عامه تعیین میکند، آزاد میباشند .

مادهٔ سوم ـ ازجملهٔ زبان های افغانستان پښتو ودری زبان های رسمی میباشد .

مادهٔ چارم ـ بیرق افغانستان مرکب است ازسه قطعه برنگهای سیاه، سرخ وسبز که بصورت عمودی باندازه‌های مساوی ازچپ به راست درکنار هم واقع شده .عرض مقدار هررنگ معادل نصف طول آنست .دروسط نشان محراب ومنبر برنگ سفید جادارد که دردوگوشهٔ آن دو بیرق نصب وازدوطرف به دوخوشهٔ گندم احاطه شده است .

مادهٔ پنجم ـ پایتخت افغانستان شهرکابل است.

فصل دوم

پادشاه

مادهٔ ششم ـ درافغانستان پادشاه حاکمیت ملی را تمثیل میکند.

مادهٔ هفتم ـ پادشاه حامی اساسات دین مقدس اسلام، حافظ استقلال وتمامیت ساحه، نگهبان قانون اساسی ومرکز وحدت ملی افغانستان میباشد.

مادهٔ هشتم ـ پادشاه باید ازتبعه افغانستان، مسلمان وپیرو مذهب حنفی باشد.

مادهٔ نهم ـ پادشاه دارای حقوق ووظایف آتی میباشد:

۱ـ قیادت اعلای اردوی افغانستان .

۲ـ اعلان حرب ومتارکه.

۳ـ دایرکردن وافتتاح لویه جرگه .

۴ـ افتتاح اجلاس عادی شوری .

۵ـ دایرنمودن وافتتاح اجلاس فوق العاده شوری .

۶ـ منحل ساختن شوری وصدار فرمان انتخابات مجدد . انتخابات مجدد درخلال مدت سه ماه ازتاریخ انحلال شوری انجام میابد .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- دقوانینو شکول اودهغو دجاری کولو اعلام .

۸- دتقنینی فرمانونو ویستل .

۹- دقانون دحکمونوسره سم دبین الدول معاهدو دتړون دپاره اتبا رلیك ورکول .

۱۰- د بین الدول معاهد وشکول .

۱۱- دصدراعظم ټاکل . دهغه استعفاء منل ، دصدراعظم په پیشنهاد دوزیرانو ټاکل اود وزیرانو استعفاء منل .

۱۲- دمشرانوجرگی د غیرانتخابی غړو ټاکل اوددغی جرگی دغړوله منځ نه درئیس ټاکل .

۱۳- دقاضی القضات اوستري محکمی دغړو ټاکل.

۱٤- دقانون دحکمونوسره سم د قاضیانو اوعالی رتبه مامورینو او منصبدارانو ټاکل اومتقاعد کول .

۱۵- په بهرنوملکونو کښی دافغانستان دسیاسی نمایندگیو د مشرانو ټاکل. په بین المللی موسسو کښی دافغانستان ددائمی نمایندگانو ټاکل او د بهرنوملکونو دسیاسی نمایندگانو باور لیك منل.

۱۶- داضطرار دحالت اعلامول اوختمول .

۱۷- دجزاء کمول اوبښل.

لسمه ماده – سیکه دباچا په نامه وهله کیږی .

یوولسمه ماده – په خطبو کښی دباچا نوم اخستل کیږی .

دوولسمه ماده – نښان دقانون دحکمونوسره سم دباچا له خوا ورکول کیږی . دنښا ن په ورکړه پوری هیڅ قسم مادی ښیگڼه ترلی نه وی.

دیارلسمه ماده – دباچائی دربار لگښت دباچائی لگښتونو دقانون سره سم د دو لت په بودجه کښی ټاکل کیږی .

څوارلسمه ماده – په دی فصل کښی چه څومره صلاحیتونه راغلی دی له هغونه په هغو حدودو کښی د ننه استفاده کیږی چه ددی اساسی قانون حکمونو ښودلی دی .

پنځلسمه ماده – باچانه پوښتیدونی دی او لمانځنځی واجب ده او دی دباچائی کورنی اودحکومت اوستری محکمی دغړو په مخکښی دشوری ددواړو جرگو دمشترکی غونډی په وړاندی داسی لوړه کوی :

بسم الله الرحمن الرحیم

دلوی خدای په نامه لوړه کوم چه په ټولو چارو کښی به خدای جل جلاله حاضر گڼم. داسلام دسپیڅلی دین داساسو ساتنه اوداساسی قانون حمایت به کوم. دهیواد د خپلواکی اودسیمی تمامیت ، ددولت قوانین اودخلکو حقونه به ساتم اودلوی خدای له درباره دمرستی په غوښتو به دافغانستان د اساسی قانون دحکمونوسره سم باچاهی کوم او خپل ټول کوښښ به دافغانستان دملت دلوړتیا اوسوکالی په لاره کښی په کار اچوم .

۷- توشیح قوانین واعلام انفاذ آن .

۸- اصدار فرامین تقنینی .

۹- اعطای اعتبارنامه بغرض عقد معاهدات بین الدول مطابق به احکام قانون .

۱۰- توشیح معاهدات بین الدول .

۱۱- تعیین صدراعظم وقبول استعفای او- تعیین وزراء به پیشنهاد صدراعظم وقبول استعفای آنها .

۱۲- تعیین اعضای غیرانتخابی مشرانوجرگه وتعیین رئیس جرگهٔ مذکور ازجملهٔ اعضای آن .

۱۳- تعیین قاضی القضات واعضای ستره محکمه .

۱٤- تعیین وتقاعد قضات وتعیین وتقاعد مامورین و صاحبمنصبان عالی رتبه مطابق به احکام قانون .

۱۵- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی. تعیین نمایندگان دایمی افغانستان نزد موسسات بین المللی وقبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی.

۱۶- اعلام حالت اضطرار وخاتمه دادن به آن.

۱۷- تخفیف وعفو مجازات.

ماده دهم – سکه بنام پادشاه ضرب میشود.

ماده یازدهم – درخطبه ها نام پادشاه ذکر میگردد .

ماده دوازدهم – نشان ازطرف پادشاه مطابق به احکام قانون اعطاء میشود.

اعطای نشان متضمن هیچ نوع امتیاز مادی نمیباشد.

ماده سیزدهم – مصارف پادشاهی در بودجه دولت مطابق به قانون مصارف پادشاهی تعیین میگردد.

ماده چاردهم – استفاده از صلاحیت های مندرج این فصل درداخل حدودی صورت میگیرد که احکام این قانون اساسی تعیین نموده است .

ماده پانزدهم – پادشاه غیر مسئول وواجب الاحترام است وباحضور اعضای خانواده پادشاهی ، حکومت واعضای ستره محکمه دربرابر جلسه مشترك هردو جرگه شوری حلف آتی را بجامی آورد :

بسم الله الرحمن الرحیم

بنام خدای عظیم سوگند یاد میکنم که در کافه اعمال خود خداوند جل جلاله را حاضر دانسته ، اساسات دین مقدس اسلام را حمایت ، قانون اساسی را احترام ، استقلال وطن ، تمامیت ساحه ، قوانین دولت و حقوق مردم را حفاظت کنم. وبا استعانت از بارگاه پروردگار برطبق احکام قانون اساسی افغانستان پادشاهی نمایم ومساعی خود را درراه سعادت وترقی ملت افغانستان بکار برم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

جریدهٔ رسمی

هرپانزده روز به‌زبانهای پشتو ودري نشر می‌شود

شپاړسمه‌ماده ــ دافغانستان باچائی ددې اساسی قانون دحکمونو سره سم داعلیحضرت محمد نادرشاه‌شهید په کورنۍ کښې له یو نه بل ته پاتی کیږي .

اوولسمه‌ماده ــ که‌چیری باچا داستعفاء تکل او کاندی نودولسی جرگی له‌مشر ، دمشرانوجرگی له‌مشر ، صدراعظم ، قاضی القضات او باچائی دربار له‌وزیرنه جوړ مجلس ته‌خبرورکوي بیا په‌اوو ورځو کښې دننه‌دننه لویه‌جرگه‌دائروی اوخپله استعفاء پخپله یا ددربار دوزیرپه‌لاس جرگی ته‌وړاندې کوی . که لویه‌جرگه تصدیق وکړي‌چه باچا په خپله‌خوښه‌استعفاء کړی‌ده نوددغی جرگی د تصدیق له تاریخ نه‌دباچا استعفاء نافذه گڼل کیږي .

اتلسمه‌ماده ــ دباچاداستعفاء یامړینی په‌وخت کښې باچائی دهغه مشر ځوی ته‌پاتی کیږی .

کـه چیـرې د بـا چا پـه مشر ځو ی کښې هغـه شرطونه پوره‌نه ووچه په دې اساسی قانو ن کښې ښود ل شوی دی نو بیا باچائی دهغه دوهم‌ځوي اوهمداسی وروسته نورو ځامنو ته‌پاتی کیږی .

نولسمه‌ماده ــ که چیرې پاچا مړیا استعفاء وکړی اودپاچائی‌پـه شرطونو برابرځوی ونه‌لری نو پاچائی دپاچا په‌ورو ښوکښی ترټولومشر ورورته پاتی کیږی .

که‌چیرې دپاچاپه مشرورورکښی د پاچائی شرطـونـه پوره نه‌وی نوده ته چه‌کوم یوورور دعمرپـه لحاظ زیـات نژدې‌وی‌پاچائی هغه‌ته‌پاتی کیږی‌اوهمدغسی تراخره‌درومی .

که‌چیری باچادپاچابی په‌شرطونوبرابر یوورورهم‌ونه لری‌نو په‌ځای‌ناست به‌ئی داعلیحضرت محمدنادرشاه شهید دنارینه‌اولاد له ټبره‌غوره کیږي . په‌داسی حالت کښی د پاچا انتخابَ دلویی جرگی ، دسترې‌محکمی له‌غړو‌اود حکومت‌نه دیوجوړ شوي مجلس له‌خوا کیږی .

که‌باچا مړوونودامجلس به‌دمړینی دورځی له تاریخه په پنځلسوورځوکښی دننه اوکه استعفائی کړې‌وه‌نود نافذ کیدودتاریخ نه پس په اووورځوکښی دننه د صدراعظم له‌خواجوړیږي .

په‌دې‌مجلس کښی فیصله‌دحاضروغړودرایوپه‌اکثریت کیږی اوفیصله‌دهغه‌چاله منښت نه‌پس چه‌دپاچا په‌حیث‌غوره شوی دی نافذه گڼل کیږی .

دپاچا دمړینی‌یاداستعفاء دنافذکیدو له نیټی نـه د هغه دجـانشیـن تـرغوره کـیدوپورې‌ددربار وزیـردپـاچـانـائب گڼل کیږي .

شلمه‌ماده ـ کله‌چه‌پاچادهیوادنه‌دباندې‌دسفرتـکل وکړی‌نویویاڅو کسه دخپل وکیل په توگه ټاکی .

دغه‌کس یاکسان دپاچاپه غیاب کښی دهغه‌واك‌اختیار په حدودوکښی دننه چه‌پاچاورته ورکړې پاچائی‌چار ې ددې اساسی قانون دحکمونوسره سمی دپاچـاپـه وکـالت پرځای‌کوی .

ماده شانزدهم ــ پادشاهی افغـانستان در خانوادهٔ اعلیحضرت محمدنادرشاشهید برحسب احکام‌این‌قانون اساسی انتقال مینماید .

ماده‌هفدهم ــ هرگاه‌پادشاه اراده استعفاء بنماید به‌مجلس مرکب از رئیس اولسی جرگه ، رئیس مشرانوجرگه ، صدراعظم‌قاضی القضات و وزیر دربارپادشاهی اطلاع‌داده‌بعددرخلال‌مدت هفت روز لویه جرگه‌را دائرمیکند واستعفای خودرا‌شخصاً یاتوسط وزیردربار به‌جرگه‌مذکورابلاغ‌مینماید . درصورتیکه لویه جرگه‌تصدیق نمایدکه‌استعفاءازاراده پـاد شاه نشأت نموده از تاریـخ تصد یـق آن‌استعفای پادشاه‌نافد شمرده میشود .

ماده‌هژدهم ــ درموقع استعفأیا وفات پادشا ه ــ پـادشاهی بـه‌پـسر بزرگش‌انتقال میابد .

درصورتیکه پسر بزرك پادشاه واجد شرایط پادشاهی که‌دراین قانون اساسی ذکرگردیده‌نباشدپادشاهی به‌پسردوم اووهمچنان الـی آخر انتقال‌میکند .

ماده‌نزدهم ــ هرگاپادشاه وفات کندیااستعفاءنماید وپسری‌ند اشته بـاشدکـه واجـد شرایـط پادشـاهی بـاشد ، پادشـاهـی بـه بـزرگـتریـن بـرادرپـادشاه‌انـتـقال‌میـنماید . درصورتـیکه بزرگـتریـن برادرپادشاه‌واجـدشـرایـط نـباشدپـادشاهـی به‌برادر یکه ازنظرسن میان برادران بلافاصله‌بعدازوواقع باشد وهمچنان‌الی اخرانتقال می‌یـابد .

درصورتیکه پادشاه برادري‌نداشتـه بـاشدکـه واجـد شرایط پادشاهی باشدجانشین پادشاه ازجمله بازمانـدگان پسری‌اعلیحضرت‌محمدنادرشاه‌شهیدانتخاب‌میگردد . درین حالت انتخاب پادشاه‌توسط مجلسی مرکب‌از لـویه‌جـرگه ، حکومت واعضای ستره‌محکمه صورت‌میگیرد . ایـن‌مجلس درصورت وفات درخـلال مدت پانزده روزازتـاریـخ وفات‌ودرصورت‌استعفاءدرخلال‌مدت‌هفت روزازتـاریخ نفاذ آن‌ازطرف صدراعظم‌دائرمیشود . تصمیم‌این مجلس به اکثریت‌ارای اعضاي‌حاضراتخاذمیگردد وبعد ازموافقت شخص‌که‌بحیث پادشاه انتخاب شده نافذ شمرده‌میشود .

ازتاریخ وفات پادشاه‌یانفاذاستعفای اوتـاانـتخـاب جانشین پادشاه ، وزیر دربار نائب پادشاه‌شناخـته‌میشود .

ماده‌بیستم ــ هنگامیکه پادشاه اراده سفربخارج مملکت‌بنمایـد یاك یـاچند نفررا بحیث وکیل خودتعیین میکـنـد . شخص یـا اشـخاص مذکـور درغـیاب پـادشـاه بـوکـالـت از او امـورپـادشـاهی‌رادرحـدود صلاحتیی که‌ازطرف‌پـادشـاه به اوداده میشود برطبق احکام ایـن قـانـون اساسی‌اجـرا مینماید .

دغه کسان دوکیل په توگه نه شي ټاکل کیدی :

۱-صدراعظم.

۲-داولسی جرگی مشر.

۳-دمشرانو جرگی مشر.

٤-قاضی القضات .

یوویشتمه ماده -کله چه باچامړشي او دهغه په ځای ناست لا دخپل عمر شل کاله پوره کړی نه وی نو ترخو پورې چه دغه عمر ته رسیږی ملکه دباچائی چارو نیابت په غاړه اخلی. که چیرې ملکه نه وی نو هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یادشوې دی د اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید دنارینه اولاد له تبره یو کس د پاچا دنائب په توگه غوره کوی.

دوه ویشتمه ماده- کله چه باچا استعفاء وکړی او دهغه پرځای ناست دخپل عمرشل کاله نه وی پوره کړی نو ترخو پوری چه دی دغه عمر ته رسیږی هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یادشوی دی د اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید دنارینه اولاد له تبره یو کس دباچا دنائب په توگه غوره کوی.

دریویشتمه ماده- دباچا نائب او وکیل باید هغه شرطونه ولری چه په اتمه ماده کښی راغلی دی.

د باچا نائب باچائی چاری ددې اساسی قانون د حکمونو سره سمی پرځای کوی.

که دباچا نیابت دملکی په غاړه وی ملکه دهغه صلاحیت نه چه د نهمی مادې په دوهمه فقره کښی یادشوی دی دحکومت په مشوره استفاده کوی.

د باچا نائب چه څو پوری دا عهده په غاړه لري په بل شغل بانديې بوختیدلی نه شي.

هغه څوك چه ددی اساسی قانون دیوویشتمی او دوه ویشتمی مادی دحکمونو له مخه دباچا دنائب په توگه ټاکل کیږي هیڅکله د افغانستان دباچا په توگه انتخابیدلی نه شی.

دباچائی دنیابت په دوره کښی ددې اساسی قانون دباچا دفصل هغه مادی چه پرځای ناست پوری تعلق لری تعدیل کیدلی نه شی.

څلیرویشتمه ماده- دباچا ځوی ، لور ، ورور ، خور او ددوی ښځی او مېړونه او ځامن او لوڼی او دباچا تره او دتره ځامن باچائی کورنی ده ددولت په رسمی تشریفاتو کښی باچائی کورنی په باچا او ملکه پسی جوخت ځای نیسی.

دباچائی کورنی لگښت دباچائی لگښتونو په بودجه کښی ټاکل کیږی

لقبونه یوازې دباچائی کورنی دپاره دی او دقانون دحکمونو سره سم ټاکل کیږی.

دباچائی کورنی غړی په سیاسی گوندو نو کښی گډون نه کوی او دغه وظیفی په غاړه نه اخلی :

۱-صدارت عظمی او وزارت.

۲-دشوری غړیتوب .

۳-دستری محکمی غړیتوب.

اشخاص ذیل بحیث وکیل تعیین نمیشوند :

۱- صدراعظم.

۲-رئیس اولسی جرگه.

۳- رئیس مشرانوجرگه.

٤- قاضی القضات .

ماده بیست ویکم— هرگاه پادشاه وفات کند وجانشین او سن بیست را تکمیل نکرده باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل میکند ملکه نیابت پادشاه را به عهده میگیرد. درصورتیکه ملکه وجود نداشته باشد مجلسیکه درماده (نزدهم) ذکر گردید شخصی را از جمله بازماندگان پسری اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید بحیث نائب پادشاه انتخاب میکنند .

ماده بیست ودوم — هرگاه پادشاه استعفاء نماید وجانشین او سن بیست را تکمل نکرد باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل میکند مجلسیکه درماده ءنزدهم ذکر گردیده شخصی را از جمله بازماندگان پسری اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید بحیث پادشاه انتخاب مینماید.

ماده بیست وسوم — نائب ووکیل پادشاه باید واجد شرایط مندرج ماده هشتم باشد.

نائب پادشاه امور پادشاهی را برطبق احکام این قانون اساسی اجرا میکند.

در صورتیکه ملکه نیابت پادشاه را بعهده داشته باشد از صلاحیت مندرج فقره دوم ماده نهم بمشوره حکومت استفاده میکند.

نائب پادشاه نمیتواند در مدت تصدی این عهده به مشاغل دیگر اشتغال ورزد.

شخصیکه برحسب احکام مواد بیست ویکم و بیست ودوم این قانون اساسی به صفت نائب پادشاه تعیین میگردد هیچگاه بحیث پادشاه افغانستان انتخاب نمیشود.

دردوره نیابت پادشاهی مواد مربوط به جانشین فصل پادشاه این قانون اساسی تعدیل نمیشود.

ماده بیست وچارم- پسر ودختر و برادر وخواهر پادشاه وازواج وزوجات وابناء وبنات شان وعم وابنای عم پادشاه خانواده پادشاهی را تشکیل میدهند.

در تشریفات رسمی دولت خانواده پادشاهی بعد از پادشاه وملکه اخذ موقع مینماید.

مصارف خانواده پادشاهی در بودجه مصارف پادشاهی تعیین میشود.

القاب مختص به خانواده پادشاهی میباشد و مطابق به احکام قانون تعیین میگردد.

اعضای خانواده پادشاهی در احزاب سیاسی شمولیت نمیورزند ووظایف آتی را احراز نمیکنند :

۱-صدارت عظمی ووزارت.

۲-عضویت شوری.

۳-عضویت ستره محکمه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د باچاهی کورنی غړی خپل حیثیت دباچاهی کورنی دغړی په صفت ترڅوچه ژوندی وی ساتی .

د ریم فصل

د خلکو اساسی حقونه

او وظیفی

پنځه ویشتمه ماده– دافغانستان ټول خلك بی له هیڅ قسم تبعیض او امتیازه دقانون په وړاندی یوشان حقونه او وظیفی لری .

شپږویشتمه ماده –آزادی دانسان خدای ورکړی حق دی .

داحق بی دنورو له آزادی او عمومی ښیګړونه چه قانون ښودلی دی نوری پولی نه لری .

د انسان آزادی او کرامت د بلوسی نه په امن دی او بیلتون نـه قبلوی .

هیڅ کړه جرم نه ګڼل کیزی مګر هله چه دیږداسی قانون په موجب جرم وبلل شی چه ددغی کار له کولو نه مخکښی نافذشوی وی .

هیچا ته سزا نه شی ورکوله کیدی مګر هله چه یوی واکمنی محکمی پری دښکاره او حضوری محاکمې نه پس حکم صادر کړی وی .

هیچا ته جزا نه شی ورکول کیدی مګر دهغه قانون دحکمه سره سم چه ددغه تهمتی کار له کولو نه ړومبی نافذ شوی وی .

هیڅوك بی دقانون له حکمه تعقیب کیدلی یا نیول کیدلی نه شی هیڅوك توقیف کیدلی نه شی مګر دواکمنی محکمی دحکم او دقانون دحکمو نوسره سم .

دغاړی خلاصون اصلی حالت دی –څوپوری چه تورن دمحکمی له خوا په قطعی پریکړه محکوم علیه نه شی بیګناه ګڼل کیږی .

جرم د هرچا خپل ځانی شی دی دتورن نعقیب – نیول– توقیف او سزا ورکول بل هیڅ چا ته نه ورځیږی .

دانسان کړول جواز نه لری . هیڅوك نشی کولی چه حتی له چا نه دحقایقو دخرګندولو په غرض هم هغه وکړوی او یا یی دکړولو امر ورکړی که څه هم دغه سړی دتعقیب لاندی وی یا نیول شوی یا توقیف شوی یا پری دسزا حکم ختلی وی .

له انسانی کرامت نه مخالفه سزا تا کل جواز نلری .

هغه اظهار چه له تورن یا بل سړی نـه په اکراه واخستی شی اتبار نه لری .

پـه جرم بـانـدی اقـرار کول هغه اعتـراف ته وائی چه تورن ئی په روغ عقل او په خپله خوښه دهغه جرم په کولو باندی چه دقانون له مخه په ده پوری تړل شوی وی دیوی واکمنی محکمی په وړاندی وکړی .

هرڅوك حق لری چه دهغه تور دلری کولو په غرض چه دقانون له مخه پری تړل شوی وی دځان ددفاع دپاره وکیل و نیسی .

دیوچا پوروړی کیدل دپوروړی دآزادی دسلبیدو یا کمید و سبب کیدای نـه شـی .

دپورو یستلو لاری چاری دقانون له خوا ښودل کیږي .

هر افغان حق لری چه دخپل دولت دسیمی هرځای ته لاړشی او هلته استوګنه غوره کړی مګر بی له هغو ځایو څخه چه قانون منع کړی وی . همدارنګه هر افغان حق لري دقانون دحکمو نوسره سم

اعضای خانواده پادشاهی حیثیت خود را بصفت عضو خانوادهء پادشاهی مادام الحیات حفظ میکنند.

فصل سوم

حقوق و وظائف اساسی مردم

ماده بیست و پنجم تمام مردم افغانستان بدون تبعیض و امتیاز در برابر قانون حقوق و وظائف مساوی دارند.

ماده بیست و ششم آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم میگردد حدودی ندارد .

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است و انفکاك نمی پذیرد. دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف میباشد.

هیچ عملی جرم شمرده نمیشود مگر به موجب قانونیکه قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیچکس را نمیتوان مجـازات نمود مگر بر طبق حکم محکمه با صلاحیت که بعد از محاکمه علنی و حضوری صادر گردیده باشد .

هیچکس را نمیتوان مجـازات نمود مگر مطابق به احکام قانونیکه قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

هیچکس را نمیتوان تعقیب یا گرفتـار نمود مگر بـر طبق احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان توقیف نمود مگر بر طبق حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانون.

برائت ذمهٔ حالت اصلی است. متهم تا وقتیکه به حکم قطعی محکمه محکوم علیه قرار نگیرد بیگناه شناخته میشود.

جرم یك امر شخصی است. تعقیب ، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق جزاء براو به شخص دیگری سرایت نمیکند.

تعذیب انسان جـواز ندارد. هیچـکس نمیتواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر ، اگرچـه آن شخص تحت تعقیب ، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزاء با شد به تعذیب او اقدام کند یا امر دهد.

تعیین جزائیکه مخالف کرامت انسانی باشد جواز ندارد .

اظهاریکه از متهم یا شخص دیگر بوسیله اکراه بد ست آورده شود اعتبار ندارد.

اقرار بجرم عبارتست از اعترافی که متهم برضای کامل در حالت صحت عقل به ارتکاب جرمیکه قانوناً باو نسبت داده شده در حضور محکمه با صلاحیت مینماید.

هرشخص حق دارد برای دفع اتهامی که قانوناً بـاو متوجه شده وکیل مدافع تعیین کند.

مدیون بودن یك شخص در برابر شخص دیگر موجب سلب یـا محدود شدن ازادی مدیون شده نمیتوانـد . طرز و وسائل تحصیل دین توسط قانون تنظیم میگردد .

هر افغان حق دارد در هر نقطهء از ساحهء دولت خود سفر نماید و مسکن اختیار کند مگر در مناطقیکه قانون ممنوع قرار داده است. همچنین هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون

(c) ketabton.com: The Digital Library

دافغانستان نه دباندې سفروکړي او بيرته افغانستان ته راشي.

هيڅ افغان په افغانستان کښې دننه او د افغانستان نه د باندې په شړلو محکوم نه شي.

اووه ويشتمه ماده – هيڅ افغان ديو جرم په تور بهرني دولت ته سپارل کيدې نه شي.

اته ويشتمه ماده – دهرچا تيا توبې دبلوسي نه په امن دى – هيڅوك حتى دولت هم داوسيدونکي داجازې ياديوې واکمنې محکمې له حکمه پرته او بې ذهغو حالاتو او لارو چارو نه چه په قانون کښې څرگندې شو دل شوې دې دچا تيا توبې ته ننوتلى او هغه لټولی نه شي.

دڅرگند جرم په وخت کښې مسئول مامور ديو چا تيا توبې ته بې دهغه يادمحکمې له مخکنۍ اجازې څخه پخپل مسئوليت ننوتی شي او هغه لټولی شي خودغه مامور په دى مکلف دې چه دورننوتلو يا لټولو نه پس دقانون دخوا په ښودلی موده کښې دننه دمحکمې فيصله لاس ته راوړي.

نه ويشتمه ماده – ملکيت دبلوسي نه په امن دې.

دهيچا ملکيت دقانون دحکم او ديوې واکمنې محکمې دفيصلې نه پرته مصارده کيدې نه شي.

ديو چا دملکيت استملاك يوازې دعمومي ښيگړو دپاره دعادلانه پيشکي په بدل کښې دقانون دحکمونو سره سم جواز لري.

هيڅوك بې له قانون نه دملکيت له اخيستو او تصرف څخه منع کيداې نښي. دملکيت داستعمال لاره دعامو ښيگڼو دتاءمين لپاره دقانون له پلوه تنظيم او ښودل کيږي.

دڅانې شتمنۍ پلټنه او دهغې اعلان يوازې دقانون په حکم کيداې شي.

دباندينيو دولتونو او اتباع په افغانستان کښې دعقاري مالونو دملکيت حق نلري. دبهرنو ملکونو په سياسي نمايندگيو باندې دبالمثل چال چلند په اساس او په هغو بين المللي موءسسو باندې چه افغانستان پکښې غړيتوب لري دحکومت په خوښه عقاري مالونه پلورل کيداې شي.

ديرشمه ماده – دهرچا دمخابرې ازادي او پټوالي که په ليك وي که په تيلگراف که په تيلفون او که په بله وسيله وې دبلوسي نه په امن دې.

دولت دچا دمخابرې دلټون حق نلري مگر ديوې واکمنې محکمې د فيصلې او دقانون دحکمونو سره سم.

په سملاسي حالاتو کښې چه قانون ښودلي دي مسئول مامور بې له دې چه ړومبې دمحکمې نه اجازه واخلي په خپل مسئوليت کولی شي چه مخابرې ولټوي. دغه مامور په دې مکلف دې چه د پلټنې څخه وروسته په هغه موده کښې چه قانون ښودلې ده د محکمې فيصله حاصله کاندې.

يو ديرشمه ماده – دفکر او بيان ازادي دبلوسي نه په امن ده.

هر افغان حق لري چه دقانون دحکمونو سره سم په وينا ليکنه، تصوير او يا داسي نورو وسيلو خپل فکر څرگند کړي.

هر افغان حق لري چه مطالب دقانون د حکمونه سره سم بې

بخارج افغانستان سفر نمايد و به آن عودت کند.

هيچ افغان به تبعيد در داخل افغانستان وخارج از افغانستان محکوم نميشود.

ماده بيست و هفتم – هيچ افغان به علت اتهام به يك جرم به دولت خارجي سپرده نميشود.

ماده بيست و هشتم – مسکن شخص از تعرض مصون است. هيچکس به شمول دولت نميتواند بدون اجازه ساکن يا حکم محکمه با صلاحيت و بغير از حالات و طرزيکه در قانون تصريح شده به مسکن کسي داخل شود يا انرا تفتيش نمايد.

درموارد جرم مشهود مامور مسئول ميتواند به مسکن شخص بدون اجازه او يا اجازهٔ قبلي محکمه به مسئوليت خود داخل شود يا انرا تفتيش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از دخول يا اجراى تفتيش درخلال مدتيکه قانون تعيين ميکند فيصلهٔ محکمه را حاصل نمايد.

ماده بيست و نهم – ملکيت از تعرض مصون است.

ملکيت هيچ شخص بدون حکم قانون وفيصلهء محکمه با صلاحيت مصادره نميشود.

استملاك ملکيت شخص تنها به مقصد تاءمين منافع عامه، در بدل تعويض قبلي وعادلانه بموجب احکام قانون مجاز ميباشد.

هيچکس از کسب ملکيت و تصرف دران منع نميشود مگر در حدود قانون. طرز استعمال ملکيت بمنظور تاءمين منافع عامه توسط قانون تنظيم و رهنموني ميشود.

تفتيش و اعلان دارائي شخص تنها بحکم قانون صورت ميگرد.

دول و اتباع خارجي در افغانستان حق ملکيت اموال عقاري ندارند. فروش عقار به نمايندگي هاي سياسي دول خارجي براساس رويه بالمثل و به موسسات بين المللي ايکه دولت افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقهٔ حکومت مجاز ميباشد.

ماده سيم – ازادي ومحرميت مخابرات اشخاص چه بصورت مکتوب باشد وچه بوسيلهٔ تلفون و تلگراف و يا وسائل ديگر از تعرض مصون است.

دولت حق تفتيش مخابرات اشخاص را ندارد مگر به موجب فيصلهء محکمهٔ با صلاحيت و مطابق به احکام قانون.

درحالات عاجل – که در قانون تعريف ميگردد مامور مسئول ميتواند بدون اجازهٔ قبلي محکمه بمسئوليت خود به تفتيش مخابرات اقدام کند. مامور مذکور مکلف است بعد از اجراى تفتيش در خلال مدتيکه قانون تعيين ميکند فيصلهٔ محکمه را حاصل نمايد.

ماده سي و يکم – آزادي فکر و بيان از تعرض مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را بوسيله گفتار، نوشته، تصوير يا امثال آن مطابق باحکام قانون اظهار کند.

هر افغان حق دارد مطابق باحکام قانون به طبع و نشر مطالب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چه لومړۍ ئې دولتی مقاماتو ته وښیئ چاپ او نشر کاندې.

دعمومی چاپخانو دتاسیس اود مطبوعاتو خپرولو اجازه او امتیاز دقانون دحکمونو سره سم یوازې د افغانستان اتباعو او دولت ته ورکول کیږي.

درېډیو او تیلویژن، د عامو خپرونکو کارځیو تاسیس او چلول یوازې په دولت پورې اړه لري.

دوه دیرشمه ماده — دافغانستان اتباع حق لري چه د روا او سوله ناکو مقصدونو د پوره کولو د پاره دقانون دحکمونو سره سم ددولت د مخکنۍ اجازې نه پرته بې وسلې تولنه وکاندې.

دافغانستان اتباع حق لري چه دمادي یا معنوی مقصدونو د پوره کولو د پاره دقانون دحکمونو سره سم تولنې جوړې کړي.

دافغانستان اتباع حق لري چه دقانون په حکمونو برابر سیاسی گوندونه جوړ کړي خو په دې شرط چه:

۱/ د گوند هدف ـ فعالیت او هغه مفکورې چه دگوندونو تشکیلات پرې بناء شوی وې د دې اساسی قانون له ارزښتونو سره تناقض و نه لري.

۲/ د گوند تشکیلات او مالی درکونه په ډاگه وي.

هغه گوند چه دقانون په حکم برابر جوړ شوي وي د قانونی موجباتو او ستري محکمې له حکمه پرته ړنگیدی نه شی.

درې دیرشمه ماده — هرچا ته چه اداري له پلوه بې موجبه تاوان واوړي د تاوان داخیستلو حق لري او کولی شي چه د تاوان اخیستو د پاره په محکمه کښې دعوې راولاړه کړي.

دولت د هغو حالاتو نه پرته چه قانون ئې څرگندوي بې دواکمنې محکمې له حکمه دخپلو حقونو د تحصیل اقدام نشی کولی.

څلور دیرشمه ماده — تعلیم د افغانستان د ټولو وگړو حق دی او د افغانستان ددولت او اتباعو له خوا وړیا برابریږي.

په دې برخه کښې ددولت هدف یوې داسې مرحلې ته رسیدل دې چه دافغانستان د ټولو وگړو د پاره پکښې دقانون دحکمونو سره سم دروزنې او ښوونې مناسبې آسانتیاوې راغونډې شی.

دولت مکلف دې چه په ټول افغانستان کې د پوهنې دمتوازن تعمیم لپاره موثر پروگرام وضع او تطبیق کړي.

دښوونې او روزنې لارښودنه او څارنه د دولت وظیفه ده.

لومړنۍ ښودنې د ټولو ماشومانو د پاره په هغو ځایونو کښې چه وسیلې ئې ددولت له خوا برابرې شوې وې حتمی دې.

دلوړ او عمومی تعلیم دموء سسو جوړول او چلول یوازې ددولت حق او وظیفه ده. د دې نه وراخوا دافغانستان اتباع حق لري چه اختصاصی یا دلیک لوست دښودود پاره ښوونځی جوړ کړي. ددااسې ښوونځیو دجوړونې شرطونه، تعلیمی نصاب او پکښې د زده کړې شرایط دقانون له پلوه ښودل کیږي.

حکومت کولی شی چه دقانون د حکمونو سره سم خارجي کسانو ته د خصوصی ښوونځیو دجوړولو اجازه

بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی بپردازد

اجازه و امتیاز تأسیس مطابع عمومی و نشر مطبوعات تنها باتباع و دولت افغانستان مطابق با احکام قانون داده میشود.

تاسیس وتدویر دستگاه عامه فرستندهٔ رادیو و تلویزیون مختص بدولت است.

ماده سی و دوم — اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز وصلح آمیز بدون حمل سلاح مطابق به احکام قانون بدون اجازه قبلی دولت اجتماع نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند بمنظور تأمین مقاصد مادی یا معنوی مطابق به احکام قانون جمعیت ها تاسیس نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند مطابق به احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل دهند مشروط براینکه:

۱/ هدف و فعالیت حزب و مفکوره هائیکه تشکیلات احزاب روی آن بناء شده مناقض ارزش های مندرج این قانون اساسی نباشد.

۲/ تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد.

حزبیکه مطابق به احکام قانون تشکیل می یابد بدون موجبات قانونی و حکم ستره محکمه منحل نمیشود

ماده سی و سوم — هرشخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره میباشد ومیتواند برای حصول آن در محکمه دعوی اقامه کند.

دولت نمیتواند بجز در حالاتیکه قانون تصریح میکند بدون حکم محکمه باصلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده سی و چهارم — تعلیم حق تمام افراد افغانستان است وبصورت مجانی از طرف دولت و اتباع افغانستان فراهم میشود.

هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات مناسب تعلیم وتربیه برای همه افراد افغانستان مطابق به احکام قانون فراهم گردد.

دولت مکلف است برای تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان پروگرام موثری وضع وتطبیق نماید.

رهنمونی ونظارت تعلیم وتربیه وظیفهٔ دولت است.

تعلیمات ابتدائی برای تمام اطفال در نقاطی که وسائل آن از طرف دولت تهیه شده حتمی میباشد.

تأسیس واداره موءسسات تعلیم عالی وعمومی تنها حق ووظیفهٔ دولت است. در خارج این ساحه اتباع افغانستان حق دارند مکاتب اختصاصی وسواد آموزی تأسیس نمایند.

شروط تأسیس، نصاب تعلیم وشرایط تحصیل در چنین مکاتب توسط قانون تنظیم میگردد.

حکومت میتواند مطابق به احکام قانون باشخاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړی . دداسی ښوونځیونه یوازې خا رجی کسان فایده
اخستی شی .

پنځه دیرشمه ماده — دولت موظف دی چه دملی ژبې پښتو دانکشاف
اوتقویې دپاره موثرپروګرام جوړاوتطبیق کړی .

شپږدیرشمه ماده — دولت موظف دی چه ترخپله وسه ټولوافغانانو
لپاره په متوازن ډول دنا روغیودمخنیوې اوعلاج وسیلی
برابرې کړی . په دې برخه کښې ددولت هدف یو داسې پړاوته
رسیدل دی چه دروغتیا مناسبې اسانې پکښې دافغانستان
دټولوګروپاره برابرې شی .

اووه دیرشمه ماده — کاردافغان حق اود غاړې فرض دی چه دکولو
وس ئې لری .

دکارد تنظیم دپاره چه کوم قوانین جوړیږی دهغولوی
هدف یوې داسی مرحلې ته رسیدل دی چه دکاریګرو
دبیلوبیلو لوحقوقونه اوښیګړې پکښې خوندی شی . دکار
مناسب حالات راپیدا شی اود کاریګراو کارفرمایانو ترمنځ
روابط په عادلانه اوپرمخ تللی ډول تینګ شی .

د افغانستان اتباع داهلیت له مخې اودقانون دحکمونو
سره سم ددولت دخدمت دپاره منل کیږی .

دکاراوکسب غوره کول په هغوشرطونو کښې دننه چه
قانون ئې ټاکلی دی آزاد دی .

بیګا رکه د دولت دپاره هم وی ناروادی . دبیګاربندیز دهغو
قوانینودعملی کولو په لاره کښې چه دعمومی ښیګړو په نیت
د یوځائی کاردسمښت دپاره جوړیږی کوم خنډ نه
راپورته کوی .

اته دیرشمه ماده — هرافغان مکلف دی چه دولت ته مالیه اومحصول
ورکړی . هیڅ قسم مالیه اومحصول بې دقانون له حکمه
نه شی ټرل کیدی . دمالیې اومحصول اندازه اودورکولو
لارې چارې یې داجتماعی عدالت سره سم دقانون له خوا
ښودل کیږی . دا حکم په خا رجی اشخا صو باندې هم
چلیږی .

نه دیرشمه ماده — دهیواد څخه دفاع دافغانستان د ټولواتباعوسپیڅلی
وظیفه ده . دافغانستان ټول اتباع دقانون دحکمونوسره سم
دعسکری خدمت په کولومکلف دی .

څلویښتمه ماده — د اساسی قانون په حکمونوسم چلیدل ، دباچاسره
وفاداری اودهغه درناوې کول ، قوانینوته غا ړه ایښودل ،
دعمومی نظم اوامن خیال لرل ، دهیواددښیګڼوساتل اوپه ملی
ژوندکښې ګډون کول دافغانستان دټولوخلکووظیفه ده .

څلورم فصل

شوری

یوڅلویښتمه ماده — شوری دافغانستان دخلکود ارادې څرګند و یه
ده اودټول ملت نمایندګی کوی .

خارجی اجازه تأسیس مکاتب خصوصی بدهد . ازاین
مکاتب تنها اشخاص خارجی میتوانند استفاده کنند .

ماده سی وپنجم — دولت موظف است پروگرام موثری برای انکشاف
وتقویه زبان ملی پښتووضع وتطبیق کند .

ماده سی وششم — دولت موظف است درحدود توان خود وسائل
وقایه ازامراض وعلاج آنرا بصورت متوازن برای همه
افغانها تهیه کند. هدف دولت درین ساحه رسیدن به
مرحله ایست که درآن تسهیلات صحی مناسب برای تمام
افراد افغانستان فراهم گردد .

ماده سی وهفتم — کارحق وفریضهٔ هرافغانیست که قدرت اجرای آنرا
داشته باشد .

هدف عمده قوانینی که برای تنظیم کاروضع میگردد
رسیدن بمرحله ایست که در آن حقوق ومنافع اصناف
کارگران حمایت شود. شرایط مساعد کارفراهم گردد، روابط
بین کارگران وکارفرمایان بصورت عادلانه ومترقی
تنظیم یابد .

اتباع افغانستان به اساس اهلیت وبموجب احکام
قانون بخدمت دولت پذیرفته میشوند .

انتخاب شغل وحرفه دردا خل شرایطیکه قانون تعیین
مینماید آزاد میباشد .

تحمیل کاراجباری اگرچه برای دولت باشد جواز ندارد
تحریم کاراجباری مانع تطبیق قوانینی نمیشود که بمنظور
تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع میگردد.

ماده سی وهشتم — هرافغان مکلف است به دولت مالیه ومحصول تادیه کند
هیچ نوع محصول ومالیه بدون حکم قانون وضع نمیشود .

اندازه مالیه ومحصول وطرز تادیهٔ آن با رعایت عدالت
اجتماعی توسط قانون تعیین میگردد . این حکم درمورد
اشخاص خارجی نیز تطبیق میشود .

ماده سی ونهم — دفاع ازوطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است
کافه اتباع افغانستان به اجرای خدمت عسکری مطابق به
احکام قانون مکلف میباشند .

ماده چهلم — پیروی ازاحکام قانون اساسی ، وفاداری واحترام به
پادشاه ، اطاعت به قوانین ، رعایت نظم وامن عامه ،
صیانت منافع وطن واشتراک درحیات ملی وظیفه تمام مردم
افغانستان میباشد .

فصل چهارم

شوری

ماده چهل ویکم — شورای افغانستان مظهراراده مردم آنست وازقاطبهٔ ملت
نمایندگی می کند .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان خلك دشوری له لار دی مملکت پهسیاسی ژوند کښی برخه اخلی .

دشوری هرغړی که څه هم له یوی تاکلی سیمی څخه غوره شوی دراییی دڅرګندولوپه وخت کی د افغانستان عامی ښیګڼی په نظرکښی نیسی .

دوه څلویښتمه مادهـ شوری دوی تولنی لري : اولسی جرګه اومشرانو جرګه .

دری څلویښتمه مادهـ دولسی جرګی غړي دآزادو ـ عامو ، پټو او سماسمو انتخاباتو په ذریعه د قانون د حکمونو سره سم دافغانستان دخلکو له خوا غوره کیږي .

ددی مقصد دپاره افغانستان په انتخابی وندو نو ویشل کیږي . دوندونو شمار اوسیمه دقانون له مخه ټاکل کیږی .

دهروند نه یو وکیل غوره کیږی .

دوکالت دپاره هرملاتړ لی چه په خپل وند کښی دقانون دحکمونو سره سم ترټولو زیاتی رائی وګټی وکیل بلل کیږي .

څلورڅلویښتمه مادهـ داولسی جرګی غړی د څلور وکالونو دپاره چه یوه تقنینی دوره ده غوره کیږی .

که چیری شوری ددی اساسی قانون دحکمونوسره سمه ړنګه شی نوـ نوی اولسی جرګه دیوی تقنینی دوري دپاره غوره کیږي ـ خودپای ته رسیدلو نیټه به ئی په داسی ډول ټیاریږی چه وروسی اولسی جرګه جوخته په هغه نیټه پرانستله شی چه په نهه پنځوسمه ماده کښی ټاکل شوي ده .

پنځه څلویښتمه مادهـ دمشرانو جرګی غړی په دي طریقه ټاکلی کیږی اوغوره کیږي : ـ

۱ـ دریمه برخه غړی دپوهړاو ازمیښتوالو کسانو له منځه دباچا له خوا دپنځو کلو نودپاره ټاکل کیږي .

۲ـ پاتی دوه برخی غړی په دی شان غوره کیږي : ـ

الف ـ دهرولایت جرګه دخپلو غړو له منځه یوتن ددری کلونو دپاره دمشرانو جرګی په غړیتوب غوره کوی .

ب ـ دهر ولایت استوګنی دآزادو ـ عامو ـ پټو او سماسمو انتخاباتو په لاریو کس دڅلورو کلونو دپاره دمشرانو جرګی په غړیتوب غوره کوی .

شپږڅلویښتمه مادهـ دانتخاب کوونکو شرطونه دانتخاباتو په قانون کښی ښودل کیږی.

هغه کسان چه دشوری په غړیتوب ټاکل کیږی یاغوره کیږی په کاردي چه دانتخاب کوونکو په شرطونوسربیره دغه صفتونه هم ولري : ـ

۱ـ دشوری په غړیتوب باندي دټاکل کیدو ویاغوره کیدو نه رومبی یی لږترلږه لس کاله پخوا دافغانستان ددولت تابعیت حاصل کړی وی .

۲ـ ددي اساسی قانون د نافذ کیدو نه وروسته دمحکمی له خوا دسیاسی حقونو څخه په محرومی محکوم شوی نه وی .

۳ـ په لیك لوست به پوهیږی.

مردم افغانستان به توسط شوری در حیات سیاسی مملکت سهم میگیرند . هر عضو شوری در حالیکه ازیک حوزه معین انتخاب شده در موقع اظهار رای مصالح عمومی افغانستان را مدار قضاوت خود قرارمیدهد .

ماده چهل ودوم شوری دارای دو مجلس میباشد : اولسی جرگه ومشرانو جرگه .

ماده چهل وسوم اعضای ولسی جرگه توسط انتخابات آزاد ـ عمومی ـ سری و مستقیم مطابق با حکام قانون از طرف مردم افغانستان انتخاب میشود . افغانستان باین منظور به حوزه های انتخابی تقسیم میگردد . تعداد وساحه حوزه ها توسط قانون تعیین میشود . ازهرحوزه یك نفروکیل انتخاب میگردد.

داوطلبی که درحوزه خودمطابق باحکام قانون رای بیشتر حاصل میکند وکیل شناخته میشود .

ماده چهل وچهارم اعضای ولسی جرگه برای مدت چهارسال که یك دوره تقنینیه است انتخاب میشوند هرگاه شوری مطابق به احکام این قانون اساسی منحل شود ولسی جرگه جدید برای یك دوره تقنینیه انتخاب میگردد . ولی تاریخ ختم آن طوري تنظیم می شود که جرگه ما بعد بتاریخیکه در ماده پنجا ونهم تثبیت گردیده افتتاح شود .

ماده چهل وپنجم اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل تعیین وانتخاب میشود :

۱ـ یك ثلث اعضاء ازجمله افرادخبیرو با تجربه برای مدت پنج سال ازطرف پادشاه تعیین میشود.

۲ ـ دو ثلث دیگراعضاء بر حسب آتی انتخاب میشوند :

الف ـ هرجرگه ولایت یکنفرازجمله اعضای خود رابرای مدت سه سال بعضویت مشرانوجرگه انتخاب میکنند .

ب ـ ساکنین هرولایت یکنفر را ازطریق انتخابات ـ آزاد عمومی ـ سری و مستقیم برای مدت چارسال بعضویت مشرانو جرگه انتخاب میکنند .

ماده چهل وششم شرایط انتخاب کنندگان درقانون انتخابات تعیین میگردد . اشخاصیکه بعضویت شوری تعیین یا انتخاب میشوند بایدعلاوه برتکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجداوصاف ذیل باشند :

۱ ـ اقلاء ده سال قبل ازتاریخ تعیین یا انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشند .

۲ ـ بعد ازنفاذ این قانون اساسی از طرف محکمه بحرمان ازحقوق سیاسی محکوم نشده باشند .

۳ ـ خواندن ونوشتن بدانند .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ـ دولسی جرگی غړو به دانتخاب په وخت کښی دخپل عمر پینځویشتم او دمشرانو جرگی غړو به د تاکل کیدو په وخت کښی دخپل عمر دیرشم کال پوره کړی وی.

اووه‌څلویښتمه‌مادهـ دحکومت مشر او غړی ـ قاضیان ـ دارد و منصبداران اوافراد . مامورین او نور اداری کارکوونکی دخپلو وظیفو دچلولو په وخت کښی دشوری په غړیتوب تاکل کیدی یاغوره کیدی نه‌شی .

اته‌څلویښتمه‌مادهـ هیڅوک په یو وخت کښی ددواړ و جرگو غړی کیدی نشی .

نه څلویښتمه ماده ـ ددی اساسی قانون دحکمو نو له رعایت سره انتخابات دقانون دحکمونو سره سم کیږی .

داولسی جرگی دتقنینی دوری په وروستو دووکلو نو کښی دانتخاباتو دقانون دتعدیل پیشنهاد دهیڅ یوی جرگی دکارپه فهرست کښی نه شی داخلیدی.

پنځوسمه‌ماده ـ دهری جرگی دغړیتوب وثیقی په هم هغه جرگه کښی دکره کتنی لاندی نیولی کیږی .

دوثیقو دکره کتنی لاری چاری د هری جرگی دداخلی وظیفو په اصولـو کښی ښودل کیږی .

یو پنځوسمه‌ماده دشوری هیڅ یو غړی دهغی نظرئی له کبله چه دخپلی وظیفی دپرځای کولو په وخت کښی ئی د ننه په شوری کښی یادباندی ښکاره کوی دعدلی تعقیب لاندی نه راځی

که‌چیری دشوری په یو غړی باندی دیو جرم تور پوری شی نومسئول مامور ددغی پیښی خبرهغی جرگی ته ورکوی چه دی پکښی غړیتوب لری او پس له هغه چه د جرگی دوه برخی غړی اجازه‌ور کاندی تورن دعدلی تعقیب لاندی راځی .

جرگه کولی شی چه‌خپله اجازه‌ددوو برخو غړو په اکثریت بیرته واخلـی .

دښکـرگند جرم په باب مسئول مامور کولی شی چه تورن بی دهغه جرگی داجازی نه‌چه‌دی ئی غړی دی دتعقیب لاندی راولی او وئی نیسی که چری عدلی تعقیب دقانون له مخی دتوقیف غوښتنه کوله.

نومسئول مامور مکلف دی چه سملاسی هغی جرگی ته خبر ورکړی‌چه دی ئی غړی دی اوکـه نوموړی جرگه اجازه وکړی نوتورن توقیف کیدلی شی .

کـه چری تور پـه داسی وخت کښی پیښ شی چه جرگه خوره شوی وی نو دتوقیف اجازه‌دجرگی له اداری هیئت نه غوښتل کیږی او دهیئت فیصله دجرگی لومړی راتلونکی غونډی ته دپریکړی دپاره وړاندی کیږی.

دوه‌پنځوسمه‌مادهـ دشوری غړی په بله چاره بوختیدلای نه شی.

کرهنه او نوری آزادی‌چاری ددی‌حکم لاندی‌نه راځی .

دری‌پنځوسمه‌مادهـدشوری دغړو دپاره دقانـون دحـکم سره سم مناسب معاش تاکل کیږی.

۴ ـ اعضای ولسی جرگه باید سن بیست‌و پنج را در موقع انتخاب واعضای مشرا نو جرگه سن سی را در موقع تعیین یا انتخاب تکمیل کرده باشند .

ماده‌چهل‌و هفتم رئیس واعضای حکومت، قضـات ، صاحبمنصبان وافراد اردو ، مامورین ودیگر کارکنان اداری نمیتوانند درهنگام تصدی وظیفه بعضویت شوری تعیین یا انتخـاب شوند .

ماده‌چهل‌و هشتم هیکس نمیتـواند دریك‌وقـت عضو هرد و جرگـه بـاشد.

ماده‌چهل‌و نهم بارعایت احکام این قانون اساسی انتخابات مطـابـق بـه احکام قانون صورت می پزیرد .

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات دردوسال اخیر دوره تقنینیه ولسی جرگه درفهرست کار هیچ یك ازدوجرگه داخل شده نمیتوانند .

ماده‌پنجاهم وثایق عضویت در هر جرگه توسط خود جرگه تدقیق میگردد.

طرز تدقیق وثایق د راصول وظایف داخلی هرجرگه تعیین میشود .

ماده‌پنجاه ویکم هیچ عضو شوری به‌علت رای یا نظریه ایکه هنـگام اجرای وظیفه درداخل شوری یاخارج ازآن ابرا زمیدارد مورد تعقیب عدلی قرار نمیگیرد .

هرگاه یك عضو شوری به‌جرمی متهـم شود ـ مامـور مسئول ازموضوع به‌جرگه‌ایکه متهم عضـو آنست اطـلاع میدهد وبعدازآنکه جرگه مذکور باکثریت دوثلث اعضاء اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عد لی قرار میگیرد، جرگه میتواند اجازه‌خودرا به اکثریت دوثلث اعضاء مسترد نماید .

در موارد جرم مشهود مامور مسئول میتواند متهم را بدون اجازه جرگه‌ایکه او عضو آن میباشد تحت تعقیب عد لی قرار دهد وگرفتار نماید .

هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند مامور مسئول مکلف است موضوع رابلا فاصله با طلاع جرگه مربوطه برساند ودرصورتیکه جرگه مذکور اجازه بد هـد متهم توقیف شده میتواند. درصورتیکه اتهام د رهنگام تعطیل جرگه صورت بگیرد اجازه توقیف ا زهیئت ا د اری جرگه حاصل میگردد. فیصلهٔ هیئت به‌نخستین جلسهٔ آینده جـرگه جهت اخذ تصمیم ارائه میشود .

ماده‌پنجاه‌ودوم اعضای شوری نمیتوانند بشغل دیگری اشتغال ورزند.

این حکم شامل زراعت ودیگر مشا غل آزاد نمیباشد .

ماده پنجاه‌وسوم برای اعضای شوری معاش مناسب مطابق باحکا م قانون تعیین میگردد .

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسمه ماده ـ دشورى هر یو غړى حق لرى چه پخپله جرگه کښى دهغه موضوع په باب چه خبرې پرې روانى وې خپله نظریه دداخلى "وظایفو په اصولو برابره ښکاره کړې .

پنځه پنځوسمه ماده ـ دواړه جرگى په یو وخت کښى بیلى بیلى غونډې کوي.

مشرانو جرگه کولى شى چه ددولتى بودجى د پیشنهاد دکتنى دپاره داولسى جرگى درخصتى په موده کښى خپله فوق العاده غونډه وکاندى.

کله چه تقنینى دوره یا کلنى غونډه دباچا له پلوه پرانستله کیږى دواړه جرگى شریکه غونډه کوى.

شپږ پنځوسمه ماده ـ حکومت کولى شى چه دهرې یوى جرگى په غونډه کښى شریك شى .

هره جرگه کولى شى چه خپلى غونډې ته صدراعظم یا دحکومت غړى راوغواړې.

اوه پنځوسمه ماده ـ ددواړو جرگو مباحثه به ښکاره وي مگر هله نه!چه دحکومت مشر، دجرگى مشر یا لږ تر لږه دجرگى لس تنه غړې داغوښتنه وکړى چه جرگه دې پټه وشى او جرگه داغوښتنه ومنى ـ

جرگه کولى شى چه ددوه برخو غړو په اکثریت هغه مباحثه چه پټه شروع شوې وى بیرته ښکاره کاندې .

دهرې جرگى د مباحثى جریان به ثبتیږى.

هیڅوك په سرزورى د شورى دیره ځاى ته ننوتلاى نه شى او که څوك ددې حکم مخالفت وکړې دقانون د حکمونو له مخه سزاور کوله شى .

اته پنځوسمه ماده ـ بى له هغو حالاتو چه حکم ئى په دې اساسى قانون کښى ښکاره کړی دی دهرې جرگى فیصله دحاضرو غړو درایو په اکثریت کیږې.

نه پنځوسمه ماده ـ هره جرگه په هر کال کښى یوه عادې غونډه کوې چه دمیزان په دوه ویشتمه نیټه شروع کیږې. دکلنیو غونډو شمار دقانون له پلوه زیاتید لى شى او په دې صورت کښى دغونډې د شروع نیټه او دغونډې موده دقانون له خوا ښودله کیږې.

دهرې جرگى دکار موده په کال کښى اووه میاشتى ده.

دکار دغوښتنى په صورت کښى هره جرگه کولى شى چه دا موده نوره هم اوږده کړى.

درخصتى په وخت کښى دباچا په امر، دحکومت یا د دواړو جرگو څخه دیوى دمشر یا دیوې جرگى د پنځمې برخې غړو په غوښتنه دشورى فوق العاده غونډه دائریدلى شى.

فوق العاده غونډه دهغه باچائى فرمان په ذریعه ختمیږي چه ددواړو جرگو دمشرانو سره له سلا نه وروسته را و وځى .

شپیتمه ماده ـ دمشرانو جرگى مشر دغه جرگى دغړو له منځه د باچا له خوا ټاکل کیږې.

اولسى جرگه دخپلو غړو له منځه یو کس دمشر په توگه

ماده پنجاه و چهارم هرعضو شوری حق دارد در جرگهٔ مربوطه خود درموضوع مورد مباحثه نظریهٔ خودرا مطابق به اصول وظایف داخلی اظهار کند .

ماده پنجاه و پنجم ـ هردو جرگه در وقت واحد بصورت جداگانه اجلاس میکنند.

مشرانو جرگه میتواند برای مطالعه طرح بودجهٔ دولت در مدت تعطیل اولسی جرگه جلسه فوق العاده خود را دایر کند.

درموقعیکه دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه ازطرف پادشاه افتتاح میگردد جلسه مشترك هر دوجرگه دائر میشود.

ماده پنجاه و ششم ـ حکومت میتواند در جلسات هریك از دو جرگه اشتراك ورزد.

هرجرگه میتواند حضور رئیس یا اعضای حکومت را در جلسهٔ خود مطالبه کند.

ماده پنجاه و هفتم ـ مباحثه جلسات هردو جرگه علنی میباشد. مگر اینکه رئیس حکومت ـ رئیس جرگه یا اقلاً ده نفر از اعضأ سری بودن آنرا درخواست نماید و جرگه این درخواست را بپذیرد

جرگه میتواند با کثریت دوثلث اعضأ مباحثه ایرا که بطور سری صورت گرفته دوباره علنی بسازد.

جریان مباحثه هردوجرگه ثبت میگردد.

هیچکس نمیتواند عنفاً به مقر شوری داخل شود. متخلفین مطابق به احکام قانون مجازات میشود.

ماده پنجاه و هشتم ـ جز در مواردیکه حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم هرجرگه با کثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ میگردد.

ماده پنجاه و نهم ـ هرجرگه در هرسال یك اجلاس عادی دائر میکنند که بتاریخ بیست ودوم میزان آغاز میگردد تعداد اجلاس سالانه توسط قانون تزئید شده میتواند. درینصورت تاریخ آغاز اجلاس ومدت آن توسط قانون تنظیم میگردد .

مدت کار هرجرگه درهرسال هفت ماه است. درصورت ایجاب کار هرجرگه میتواند این مدت را تمدید نماید.

درهنگام تعطیل بامر پادشاه، بدرخواست حکومت یا رئیس یکی ازدوجرگه یا یك خمس از اعضای آن اجلاس فوق العاده شوری دائر میشود.

جلسه فوق العاده توسط فرمان پادشاهی که بعد از مشوره باروسای د و جرگه صدور می یابد ختم میگردد .

ماده شصتم ـ رئیس مشرانو جرگه از بین اعضای آن ازطرف پادشاه تعیین میشود.

ولسی جرگه از بین اعضای خود یکنفر را بحیث رئیس انتخاب

غوره کوی ــ هره جرگه دخپلوغړو له منځه دمشرلومړی نائب، یودوهم نائب، یومنشی او یودمنشی نائب غوره کوی.

دغه پورتنی کسان دجرگی اداري هیئت دی. دولسی جرگی اداري هیئت دتقنینی دوري په اول سر کښی غوره کیږی. دمشرانوجرگی دمشرنائبان، منشی او نائب منشی دهر کال دغونډو په سرکښی دیوکال دپاره غوره کیږي.

دهري جرگی مشردجرگی مباحثه اداره کوی اودجرگی په دیره ځای کښی دنظم او قلاری ساتلو دپاره ضروری انتظام کوي.

دمشرنوري وظیفی دداخلی وظیفو په اصولو کښی ښودل کیږی.

دمشرپه غیاب کښی اول نائب او که هغه نه وی دوهم نائب دمشروظیفه چلوي.

دهري جرگی منشی دجرگی مباحثی ثبتوی او دجرگی ددارالانشاء دچارو انتظام کوی.

دمنشی په غیاب کښی نائب دهغه وظیفه چلوی.

یوشپیتمه ماده ــ هره جرگه دبحث لاندی موضوعاتو دپراخی او کره کتنی دپاره دداخلی وظیفو داصولو په حکمونو برابر تولگی جوړوی.

دوه شپیتمه ماده ــ هره جرگه دخپلو داخلی وظایفو اصول جوړوی.

دری شپیتمه ماده ــ شوری دباچا په امر ماتیدلی شی. په یوسل او یو یشتمه ماده کښی دبیان شوی حالت له مخه دشوری ماتیدل هرومرو دی.

دشوري په ماتیدو کښی دمشرانو جرگی غیر انتخابی غړی هم شامل دي.

څلورشپیتمه ماده ــ شوری دافغانستان دحیاتی چارو دتنظیم دپاره ددی اساسی قانون په حکمونو برابر قوانین جوړوی. هیڅ قانون نه شی کولی چه د اسلام د سپیڅلی دین له اساسونو او دنورو هغو ارزښتونو مناقض وي چه په دی اساسی قانون کښی راغلی دي.

دبین الدول معاهدو تصدیقول، خارج ته دافغانستان داردو دټولگو لیږل ــ دپیسو خپرولو او پور اخستلو اجازه ورکول او داسی امتیازونه ورکول چه په ملی اقتصاد کښی اهمیت لری او انحصار هم پکښی شامل دي دشوری په واك اختیار کښی دی. هغه امتیازات چه ورکول ئی دشوری په صلاحیت کی دی دقانون له پلوه ښودل کیږي.

پنځه شپیتمه ماده ــ حکومت اولسی جرگي ته مسئول دی.

شپږشپیتمه ماده ــ دولسی جرگی غړی کولی شی چه دحکومت نه ځرگند تیا وغواړی. دحکومت دورکړي ځرگندتیا په باب مباحثه دجرگی په فیصله پوري اړه لری.

اووه شپیتمه ماده ــ دشوری غړي کولی شی چه دصدراعظم یا وزیرانو څخه په ټاکلو موضوع گانو کښی پوښتنی وکړی.

میکند. هرجرگه از بین اعضای خود یکنفر نائب اول رئیس یك نفر نائب دوم رئیس یکنفر منشی و یك نفر نائب منشی انتخاب میکند.

اشخاص فوق هیئت اداری جرگه را تشکیل میدهند.

هیئت اداری اولسی جرگه در آغاز دوره‌ء تقنینیه انتخاب میشود. نائبان رئیس، منشی و نائب منشی مشرانو جرگه در آغاز اجلاس سالانه برای مدت یك سال انتخاب میگردد.

رئیس هر جرگه مباحثه جرگه مذکور را اداره مینماید. وبرای برقراری نظم وامنیت در مقرجرگه تدابیر لازم اتخاذ میکند. سائر وظایف رئیس دراصول وظائف داخلی تعیین میگردد. درغیاب رئیس نائب اول ودرغیاب نائب اول نائب دوم وظیفه رئیس را اجراء میکند.

منشی هرجرگه مباحثات انراثبت میکند و امور دارالانشاء جرگه راسرپرستی مینماید. درغیاب منشی نائب وظیفه او را اجراء میکند.

ماده شصت ویکم ــ هرجرگه برای مطالعهٔ دقیق ومفصل موضوعات مورد بحث برطبق احکام اصول وظائف داخلی، انجمن ها تعیین مینماید.

ماده شصت ودوم ــ هرجرگه اصول وظائف داخلی خود را وضع مینماید.

ماده شصت وسوم ــ شوری میتواند به امرپادشاه منحل شود. انحلال شوری درحالت مندرج ماده یکصدو بیست و یکم حتمی است.

انحلال شوری شامل اعضای غیرانتخابی مشرانو جرگه نیز میباشد.

ماده شصت وچارم ــ شوری برای تنظیم امورحیاتی افغانستان مطابق به احکام این قانون اساسی قوانین وضع میکند. هیچ قانون نمیتواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام ودیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

تصدیق معاهدات بین الدول، فرستادن قطعات اردوی افغانستان بخارج، اعطای امتیازات دارای اهمیت در اقتصاد ملی بشمول انحصار، اجازهٔ نشرپول واخذ قرضه ازصلاحیت شوری میباشد. امتیازاتیکه اعطای آن ازصلاحیت شوری میباشد توسط قانون تعیین میگردد.

ماده شصت وپنجم ــ حکومت نزد اولسی جرگه مسئول میباشد.

ماده شصت وششم ــ اعضای اولسی جرگه میتوانند از حکومت استیضاح نمایند. مباحثه در مورد توضیحی که از طرف حکومت داده میشود به تصمیم جرگه منوط میباشد.

ماده شصت وهفتم ــ اعضای شوري میتوانند ازصدراعظم یا وزراء در موضوعات معین سوال بنماید.

جریده رسمی

له چانه چه پوښتنه شوې وي هغوی دخولي یا لیکلی جواب پهورکولو مکلف دی-دا جواب دبحث لاندې نهشي راتلای.

اتهشپیتمهماده ــ اولسی جرگه واك لري چه دخپلو دریمه برخه غړو په پیشنهاد دحکومت دچارو او داداری ډاجراا تو دکتنی او څیړنی دپاره دڅیړنی ټولگۍ وټاکی.

دڅیړونکی ټولگی جوړیدنه اودهغه تگ لاردداخلی وظیفو په اصولو کښې ښودل کیږی.

نهشپیتمهماده ــ دهغو حالاتو په پرته چهپه دې اساسی قانون کښې دهغو دپاره دعمل خاصی لارې چارې ښودلی شوې دي قانون هغی مصوبې ته واتیچه د واړو جرگو په گډه منلی وي او باچا ښکوللی وي.

په کومه برخه کښې چه داسی مصوبـه نه وي هلته قـانون داسلامی شریعت دحنفی فقهي حکمونو ته وایي.

اویاومهماده ــ دقانون جوړولو پیشنهاد دحکومت یا دشروي د غړو له خوا کیږی او دقضائی چارو دسمون پـه برخه کښې دسترې محکمی له خوا هم کیدې شی.

یواویاومهماده ــ دقانون جوړولو پیشنهاد دحکومت یـا سترې محکمی له خوا په دواړوجرگوکی هرې یوې ته وړاندې کیدی شی

دوهاویاومهماده ــ که چیرې دقـانون د وضع کولـو پیشنهاد ددواړو جرگو نه دیوې جرگی دغړ وله خوا وشي اودهمدغی جرگی لس تنه غړې یې مرسته وکړی نوپس له هغه دکـار پـه فهرست کښې نیول کیږی.

که چیرې دقانون جوړولو په پیشنهادکښې دنوې بودجی یاددولت په عایداتو کښې دکمـی راوستلو سپارښتنه شوې وي نو په دې شرط دکار په فهرست کښې راتـلای شی چه دپیشنهاد په متن کښې ددغه تاوان دپوره کولو لارې چارې ښودل شوی وې .

دسترې محکمی له خوا دقانون جوړولـو پیشنهاد ددې حکم لاندې نه راځي .

دریاویاومهماده ــ کله چه دقانون جوړولو پیشنهاد د یوې جـرگې دکارپـه فهرست کښې واخستی شی نو لومړې خپلی جرگهگۍ تهسپارل کیږی اوپس له هغه چه جرگهگۍ پرې خپله نظریه څرگنده کړې دغه پیشنهاد اودجرگهگۍ نظریه دجرگی پـه وړاندې لوستل کیږې اومباحثه پرې کیږې-وروسی دهـرې مادې په باب رایی غوښتل کیږې او بیا پیشنهاد په دوهم وار لوستهشي او پـه یوځـائي ډول دهغه دمنلو یانه منلو په بـاب رائـی اخستلی کیږې .

څلوراویاومهماده ــ که چرې دیوی جـرگی تصویب دبلی جرگی لـه پلوه ونه منل شی نوددغه اختلاف دلـرې کولو دپارهدقانون په حکمونوسم ددواړوجرگودغړونه په برابرشمیر یوگډهیئت جوړیږې-دهیئت فیصله دباچا لهښکوللووروسته نافذه گڼل کیږې.

خوکه دغه هیئت ونه کولاې شوچه اختلاف لرې کړې

اشخاصیکه از آن ها سوال به عمل آمده مکلف اند جواب شفوی یا تحریری بدهند. این جواب مورد مباحثه قرار نمی . گیرد

مادهٔشصت وهشتم ــ ولسی جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد یك ثلث ازاعضای خود جهت تحقیق ومطالـعـه اعمـال حکومت واجراآت اداره انجمن تحقیق تعیین نماید.

ترکیب و طرزالعمل انجمن تحقیق در اصول وظائف داخلی تثبیت میگردد.

ماهٔدوشصت ونهم ــ باستثنای حالاتیکه برای آن طرزعمل خاصی درین قانون اساسی تصریح گردیده. قانون عبارتست از مصوبه مرافق هردوجرگه که به توشیح پادشاه رسیده باشد. در ساحهایکه چنین مصوبه موجود نباشد عبارتست از احـکام فقه حنفی شریعت اسلام.

مادههفتادم ــ پیشنهاد وضع قانون ازطرف حکومت یا اعضای شوری ودرساحه تنظیم امور قضائی از طرف ستره محکمه صورت گرفته میتواند. پیشنهاد وضع قانون درمورد بودجه وامور مالی تنها ازطرف حکومت صورت میگیرد .

ماده هفتادویکم ــ پیشنهاد وضع قانون ازطرف حکومت یا ستره محکمه به هر یك ازدوجرگه تقدیم شده میتواند.

مادههفتادودوم ــ هرگاه پیشنهاد وضع قانون ازطرف اعضای یکی ازدوجرگه صورت بگیرد بعد از تائید ده نفر از اعضای جرگهایکه پیشنهاد به آن ارائه شده در فهرست کار داخل میگردد.

هرگاه پیشنهاد وضع قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیص درعایدات دولت باشد بشرطی درفهرست کار داخل میشود که در متن پیشنهاد مدرك جبران ، پیش بینی شده باشد این حـکم برپیشنهاد وضـع قـانون ازطـرف ستره محـکمه تطبیق نمیشود.

مادههفتادوسوم ــ وقتی پیشنهاد وضع قانون درفهرست کاریکی از دوجرگه داخـل گـردید نخست بـه انجمن مربوط محول میگردد وبعد ازآنکه انجمن نظرخود رادربارهٔ آن ابراز کرد طرح قانون با نظریه انجمن درجرگهٔ قرائت شده بحث روی آن صورت میگیرد. بعد در مورد هرماده راءي گرفته میشود وسپس طرح باردوم قرائت شده دربارهٔ رد یا تصویب آن بصورت یك کل راءی گرفته میشود.

مادههفتادوچارم ــ هرگاه تصویب یك جرگه ازطرف جرگهٔ دیگر ردشود برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضاي هردوجرگه مطابق به احکام قانون دائر میگردد .

فیصله هیئت بعد از توشیـخ پادشاه نـافـذ شمرده میشود. درصورتیـکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند تصویب ردشده بحساب میرود وهرگاه تصویب از

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوتصویب نامنلی بلل کیږي او که چرې داسی وې چه تصویب دولسی جرگې له خواشوې وې نودولسی جرگې نوې تقنینی دوره کولی شی چه هغه دغړودرا یوپه اکثریت بیا ومنی . داتصویب بی له دې چه دمشرانوجرگې ته وړاندې شی دپاچا په ښکوللو نافذگڼل کیږي.

که چرې ددواړوجرگوترمنځ اختلاف دمالی قوانینو دپیشنهاد په سروی نوکه گډ هیئت ددغه اختلاف په لرې کولو بریالی نشی اولسی جرگه کولی شی چه دغه پیشنهاد پخپله راتلونکی غونډه کښی دغړودرایوپه اکثریت بیاومنی پیشنهاد بی له دې چه دمشرانوجرگې ته وښودل شی دپاچا په ښکوللونا فذگڼل کیږي .

پنځه اویاومه ماده ــ ددولت بودجه دمشرانوجرگې له لارې د دغې جرگې دمشورتی نظریی سره یوځاې اولسی جرگې ته وړاندې کیږي ــ دجرگې مشربودجه اودمشرانوجرگې نظریات خپلی جرگه گی ته سپاری، پس له هغه وربانـدې په اولسی جرگه کښی غوراوفیصله کیږي.

د افیصله بی له دې چه دمشرانوجرگې ته وښودې شی دباچا په ښکوللو نافذه گڼل کیږي .

دحکومت دانکشافی پلان په باب داولسی جرگې خبرې اترې هم ددې حکم لاندې راځی .

کله که دځینو سببو نوله کبله دبودجې تصویب دنوی مالی کال دشروع کیدونه مخکښی ونه شونودکالنی بودجې تر تصویب پورې دزاړه کال دبودجې په شان چلند کیږي .

حکومت په دې مکلف دې چه دبودجـې د پیشنهـا وړاندې کولونه ازترلږه یو میاشت مخکښې د تیرکـال دبودجې غوټ پریکړې حساب اولسی جرگې ته وړاندې کړی.

شپږاویاومه ماده ــ که چیری دمشرانوجرگه د ولسی جرگې دیـوی مصوبې په باب د رسیدونه وروسته پـه شپږومیـاشتو کښی خپله فیصله ونـکړی نودغه مصوبـه منل شوی گڼل کیږی .

د رخصت دوره د دغی مودې په حساب کی نه راځی .

اووه اویاومه ماده ــ د شوری د رخصت یـا انحلال پـه وخت کښی حکومت کولی شی چه دخلورشپیتمی مادی داولی فقری په ساحه کښی دعاجلوچاروپه لارې کولودپاره تقنینی فـرمانونه وباسی .دافرمانونه دباچا له ښکوللووروسته دقانون حکم اخلی .

په کاردې چه دغه فرمانونه دشورادلومړنی غونډی له تاریخ نه په دیرشوورځو کښی دننه شوری ته وړاندې شی اوکه شورائی ونه منی نو بیا اتبارنـه لرې .

پنځم فصل

لویه جرگه

اته اویاومه ماده ــ لویه جرگه دشوری له غړواوولایاتو د جرگـو له مشرانوځخه جوړیږی.

طرف ولسی جرگه بعمل آمـده باشد دوره تقنینیه جدید ولسی جرگه میتواند آنرا باکثریت آراءِ اعضاء تصویب کند این تصویب بدون ارائه به مشرانوجرگه بعد ازتوشیح پادشاه نافذ شمرده میشود.

هرگاه اختلاف دوجرگه درموردطرح قوانین مالی باشد درصورتیکه هیئت مختلط به حل آن موفق نشودولسی جرگه میتواند در اجلاس مابعدطرح مذکور را باکثریت ارای اعضاء تصویب نماید. طرح بدون ارائه به مشرانوجرگه بعد ازتوشیخ پادشاه قانون شمرده میشود.

ماده هفتادوپنجم ــ بودجه دولت ازطریق مشرانو جرگه وتوام با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم میشود. رئیس ولسی جرگه بودجه ونظریات مشرانوجرگه را بـه انجمن مربوط تقویض میکند. بعد بودجه با نظریات انجمن مربوط در ولسی جرگه مطالعه میشود ودربارهٔ آن تصمیم اتخاذ میگردد. این تصمیم بدون ارائه بـه مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده میشود. این حکم درموردمذاکرات ولسی جرگه راجع به پلان انکشافـی حکومت نیـز تطبیق مـی گـردد .

هرگاه نظربه عللی تصویب بودجه قبل ازآغـازسال مالی صورت نگیرد تاتصویب بودجهٔ سال جدید بـودجهٔ سال گذشته تطبیق میشود .

حکومت مکلف است اقلاً یکماه قبل ازتقدیـم طـرح بودجه حساب قطعی بودجه یک سال قبـل را بـه ولسی جرگه تقدیم کند.

ماده هفتادوششم ــ هرگاه مشرانوجرگه فیصلهٔ خودرا درموردمصوبه ولسی جرگه درخلال مدت شش ماه ازتاریخ وصول آن صادرنکند مصوبه مذکورقبول شده به شمارمیرود. درسنجش این مدت دوره تعطیل بحساب گرفته نمیشود .

ماده هفتادوهفتم ــ درهنگام تعطیل یاانحلال شوری حکـومـت میتواند درساحه مذکور فقره اول ماده شصت وچارم برای تنظیم اموراعاجل فرامین تقنینی ترتیب کند. این فرامین بعد ازتوشیح پادشاه حکم قانون را حائزمیشود.

فرامین تقنینی باید درخلال مدت سی روزازتاریخ انعقاد نخستین جلسه شوری به شوری تقدیم گردد ودر صورتیکه ازطرف شوری رد شوردازاعتبارساقط میگردد .

فصل پنجم

لویه جرگه

مـاده هـفتادوهـشتم ــ لویه جرگه مرکب است ازاعضـای شوری وروسای جرگه های ولایات .

دشوری دماتید وپه حالت کښې دهغې غړي دلویې جرگې د غړو په توگه خپل حیثیت دنوې شوری تر دا ئریدو پوری ساتي .

نه‌اویاومه‌ماده- دنولسمې ، یوویشتمې اودوه‌ویشتمې مادی د حکمونو درعایت سره لویه جرگه په پاچائي فرمان دا ئریږی .

اتیاومه‌ماده- چه لویه جرگه روانه وی په غړوئی دیوپنځوسمې مادی حکم چلیږی .

یواتیاومه‌ماده- دلویې جرگی مباحثه به ښکاره وي مگر هله‌نچه حکومت یاد جرگی شل تنه غړی وغواړی چه جرگه دی پټه وی اولویه جرگه دا غوښتنه ومنی .

دوه‌اتیاومه‌ماده- دولسی جرگی مشراود هغه په غیاب کښې دمشرانو جرگی مشر دلویې جرگی ریاست په‌غاړه لري .

لویه‌جرگه په لومړی غونډه کښې د خپلو غړو له منځه یوکس دمنشي په توگه ټاکی .

دری‌اتیاومه‌ماده- دهغه حالت نه پرته چه په دی اساسی قانون کښې څرگند یادشوی‌دی دلویې جرگی فیصله د حاضرو غړو درایو په‌اکثریت کیږی .

ددی‌اساسی قانون‌دحکمونودرعایت سره‌دلویې جرگی تگ لار دقانون له خوا ښودل کیږی .

څلور اتیاومه ماده- لویه جرگه هغه واك اختیار لری چه په دی اساسی قانون کښې ټاکل شوی دی .

شپږم فصل

حکومت

پنځه اتیاومه ماده- دافغانستان حکومت له صدراعظم اووزیرانو څخه جوړدي . صدراعظم دحکومت‌مشراووزیران‌ئې غړي دی.

د وزیرانوشمیراودهغوی‌وظیفی په‌قانون کی ښودل کیږی.

شپږاتیاومه‌ماده- هرهغه څوك چه‌ددې اساسی قانون دحکمونو له مخه‌داولسی جرگی په‌غړیتوب‌باندې دغوره کیدو ډ پاره جوگه‌وي‌هغه دحکومت‌دمشریاغړي‌په‌توگه‌ټاکل کیدې‌شی .

دحکومت مشربه افغان زیږیدلی وی.

دحکومت مشراوغړي ئی‌دشوری له غړواو له‌شوری نه بهر ټاکل کیدې شی .

دشوري هرغړي چه دحکومت دمشریاغړي په توگه وټاکل شی په شوری کښې‌خپله چوکی‌له لاسه ورکوی.

اووه‌اتیاومه‌ماده- صدراعظم اووزیران دخپلو وظیفوچلولوپه موده کښې په نوروچارونه شی بوختیدلی.

اته‌اتیاومه‌ماده - دحکومت‌دمشراوغړودپاره‌مناسب‌معاش دقانون له مخه ټاکل کیږی.

درحالت انحلال شوری اعضای آن حیثیت خودرابه صفت اعضای لویه جرگه تادایرشدن شوری جدید حفظ میکنند .

ماده‌هفتادونهم- بارعایت‌احکام موادنزدهم ، بیست‌ویکم‌وبیست‌ودوم لویه‌جرگه‌توسط فرمان پادشاه دائرمیشود .

ماده هشتادم- درهنگام دائربودن‌لویه جرگه‌حکم مادهٔ پنجاه ویکم درمورد اعضای آن تطبیق میگردد .

ماده‌هشتادویکم- مباحثهٔ لویه جرگه‌علنی میباشد مگراینکه حکومت یا بیست نفر ازاعضاء سری بودن‌آنرادرخواست نماید ولویه جرگه‌این درخواست را بپذیرد .

ماده‌هشتادودوم- رئیس ولسی‌جرگه ودرغیاب اورئیس مشرانو جرگه ازجلسات لویه‌جرگه ریاست میکند .

لویه جرگه دراولین جلسه یك نفررااز بین اعضای خود بحیث منشی انتخاب میکند .

ماده‌هشتادوسوم- جزدرموارد یکه‌حکم‌آن صریحاً دراین قانون اساسی ذکرگردیده تصمیم لویه جرگه باکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ میگردد .

بارعایت‌احکام این‌قانون‌اساسی ، طرزالعمل‌لویه‌جرگه توسط‌قانون تنظیم میشود .

ماده‌هشتادوچهارم- لویه جرگه دارای صلاحیت هائی میباشدکه درین قانون اساسی تعیین گردیده است .

فصل‌ششم

حکومت

ماده هشتادوپنجم - حکومت‌افغانستان‌متشکل‌است‌ازصدراعظم ووزراء . صدراعظم‌رئیس‌ووزراء اعضای حکومت میباشند.

تعدادوزراء ووظائف شان‌توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده هشتادوششم. - هرشخصیکه برطبق‌احکام این‌قانون اساسی اهلیت‌انتخاب شدن‌رابه‌عضویت‌اولسی جرگه‌دارا باشد میتواند بحیث رئیس یاعضوحکومت‌تعیین‌شود.

رئیس‌حکومت‌باید‌افغان‌تولدشده‌باشد. رئیس واعضای حکومت‌میتوانند ازاعضای شوری یاخارج‌ازان‌تعیین‌شوند.

هرعضوشوری که‌بحیث‌رئیس یاعضوحکومت‌تعیین‌شودعضویت خودرادرشوری ازدست میدهد.

ماده‌هشتادوهفتم - صدراعظم‌ووزراءنمیتوانند‌درمدت‌تصدی وظیفه‌به‌مشاغل دیگر اشتغال ورزند.

ماده‌هشتادوهشتم - برای رئیس‌واعضای حکومت معاش مناسب توسط قانون‌تعیین‌میگردد .

نه اتیاومه ماده ـ حکومت دهغه چا له خوا چه دبا چا له پلوه دصدراعظم په توگه موظف شوي وي جوړیږي.

دحکومت غړي اوتګ لاره دصدراعظم له خوا اولسی جرگی ته وړاندې کیږي اوجرگه دمباحثی نه پس په حکومت باندې دباور په باب خپله فیصله کوي.

دباوردرائی دورکولو په حال کښی دحکومت دمشراو غړودتاکلو په باب باچائی فرمان راوځی. وروسی صدرعظم دخپل حکومت تګ لاره دمشرانو جرگی ته وړاندې کوي.

نوی یمه ماده ـ کله که حکومت دصدراعظم دمړینی یا استعفا له کبله په داسی وخت کښی له منځه لاړشی چه شورې ماته وي نو په باچائی فرمان نوې حکومت جوړیږي.

دنوي تقنینی دورې په لومړي سرکښی صدراعظم دخپل حکومت تګ لاره اودحکومت غړي اولسی جرگی ته وړپیژنی اودباوردرایی غوښتنه کوي.

یو نوی یمه ماده ـ حکومت په دې حالتونو کښی له منځه ځي :ـ

۱/چه صدراعظم استعفاء وکړي یا ومړي.

۲/چه اولسی جرگه دحکومت نه خپل باور بیرته واخلی

۳/چه دحکومت په مشر یا دحکومت په اکثرو غړو باندې ددری نوی یمی مادې دحکم سره سم دملی خیانت تورپورې شی.

٤/چه شورې ماته شی.

٥/چه دشورې تقنینی دوره سرته ورسیږي.

په وروستو دوو حالتونو کښی حکومت جوخت د نوې اولسی جرگی دلومړي غونډې سره سم له منځه ځي.

داستعفا په صورت کښی حکومت هلته له منځه ځي چه پاچائی استعفاء ومنی.

چه صدراعظم ومړي نودوزیرانو له ډلی نه یو وزیر دباچا په امر دصدراعظم وظیفه دنوي حکومت ترجوړیدو پورې په غاړه اخلی. په هغه صورت کښی چه حکومت د درې نوي یمی مادې دحکم سره سم دملی خیانت په تور له منځه لاړشی نو هرخوک چه دباچا له پلوه دصدراعظم په توگه وټاکل شی هغه دنوموړي تورپه باب داولسی جرگی دفیصلی نه پس دولسی جرگی تر لومړي غونډې پورې دباوردرائی حاصلولو نه مخکښی د صدراعظم وظیفی پرځای کوي. په نورو حالتونو کښی له منځه تللی حکومت دنوي حکومت ترجوړیدو پورې خپل کار جاري ساتی.

دوه نوي یمه ماده ـ له حکومت نه دباور دبیرته اخیستو رایه باید څرگنده اوسداسمه وي دارایه دهغو حکومتونو په باب چه ددې اساسی قانون له نافذ کیدو وروسته دلومړیو دوه تقنینی دورو په موده کښی منځ ته راځی درایو ددوه ثلثو په اکثریت اودوروسی حکومتونو په باب د اولسی جرگی دغړو درایو په اکثریت صادریږي.

دری نوي یمه ماده ـ که چیري له دریمی برخی نه د ولسی جرگی زیات غړي دملی خیانت په تور دصدراعظم یادحکومت دټولو یا زیاتو غړو د محاکمه کیدوغوښتنه وکړي او ولسی جرگه داغوښتنه ددوو برخو غړودرایو په اکثریت ومنی نو حکومت له منځه ځي او لویه جرگه دڅیړونکی هیئت دټاکلو پاره جوړیږي. که چیري لوئی جرگی دهمیت دراپور له کتنی

ماده هشتاد و نهم ـ حکومت توسط شخصیکه از طرف پادشاه بحیث صدراعظم موظف شده تشکیل میگردد.

اعضاء و خط مشی حکومت توسط صدراعظم به اولسی جرگه معرفی میشود و جرگه پس از مباحثه راجع به اعتماد برحکومت تصمیم میگیرد. درصورت صدور رای اعتماد فرمان پادشاهی راجع به تعیین رئیس و اعضای حکومت صادر میگردد.

سپس صدراعظم خط مشی حکومت را به مشرانو جرگه معرفی مینماید.

ماده نودم ـ هرگاه حکومت به علت فوت یا استعفای صدراعظم درهنگام انحلال شوری از بین برود حکومت جدید بفرمان پادشاه تعیین میشود. درآغاز دوره تقنینیه جدید صدراعظم اعضای حکومت و خط مشی آنرا به ولسی جرگه معرفی و رای اعتماد مطالبه میکند.

ماده نود و یکم ـ حکومت در احوال آتی از بین میرود:

۱/درحالت استعفاء یا فوت صدراعظم

۲/ درحالت سلب اعتماد اولسی جرگه از حکومت.

۳/ درحالت اتهام رئیس یا تمام اعضای حکومت بجرم خیانت ملی مطابق به حکم ماده نود و سوم.

٤/درحالت انحلال شوری.

٥/درحالت ختم دوره تقنینیه.

دردو حالت اخیر حکومت توام با اولین جلسه لوی جرگه از بین می رود.

درحالت استعفای صدراعظم پس از منظوری استعفاء از طرف پادشاه حکومت از بین میرود:

درصورت فوت صدراعظم یك نفر از وزراء بامر پادشاه وظائف صدراعظم را تا تشکیل حکومت جدید اجراء میکند.

درصورتیکه حکومت به علت اتهام بجرم خیانت ملی مطابق بحکم ماده نود و سوم از بین برود شخصیکه از طرف پادشاه بحیث صدراعظم تعیین میشود میتواند تا اولین جلسه ولسی جرگه به تعقیب تصمیم لویه جرگه درمورد اتهام مذکور ـ قبل از حصول رأی اعتماد وظائف صدراعظم را اجراء نماید.

درسائر احوال حکومتیکه از بین رفته تا تشکیل حکومت جدید بوظیفهٔ خود دوام میدهد

ماده نود و دوم ـ رای سلب اعتماد از حکومت باید صریح و مستقیم باشد

این رای درمورد حکوماتیکه درخلال دو دورهٔ تقنینی اول به تعقیب نفاذ این قانون اساسی بوجود می آیند به اکثریت دو ثلث آراء و درمورد حکومت های مابعد به اکثریت آرای اعضای اولسی جرگه صادر می گردد.

مادهٔ نود و سوم ـ هرگاه بیش از یك ثلث اعضای اولسی جرگه محاکمه صدراعظم یا تمام یا اکثر اعضای حکومت را براساس اتهام بجرم خیانت ملی تقاضا نماید و ولسی جرگه این تقاضا را باکثریت دو ثلث اعضاء تصویب کند حکومت سقوط مینماید و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. اگر بعد از مطالعه راپور هیئت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته دوو برخو غړودرایو په اکثریت دمحاکمې اجراء لازمه وګڼله نود اولسی جرګی یوغړي ته وظیفه ورکوي چه په تورن باندې په ستره محکمه کښې دعوې سوره کاندې .

دپورتنۍ فقرې حکم په هغه حالت کښې هم چلیږې چه دملی خیانت تور په یوه یا څو تنو وزیرانو چه شمیرئی دحکومت دغړو له نیمائی څخه زیات نه وی پورې شوې وی ددې تور په نتیجه کښې دتورن لاس له کاره ویستل کیږې مګرحکومت له منځه نه ځی .

څلورنوي یمه ماده ــ ددې اساسی قانون او نورو قوانینو دحکمونو عملی کول ـ دمحکمو دقطعی پریکړو عملی کول . د عمومی نظم او امن ساتلو دپاره ضروري انتظام کول ، ددولت دمالی حالت سمون او عامه شته منی ساتل . دخلکو اجتماعی . ثقافتی او اقتصادې حالت ښه کول دځپلوا کی حفاظت . دسیمی له تمامیت څخه دفاع او په بین المللی ټولنه کښې د افغانستان دملی ښیګړو او حیثیت ساتنه دحکومت وظیفه ده

حکومت دخپلو وظیفو دسمون دپاره دقانون پر بنیاد مقررات جوړوي ـ دا مقررات بایدچه دهیځ قانون دعبارت او روح سره تناقض ونه لري .

پنځه نوي یمه ماده ــ دوزیرانو ټولنه دحکومت دسیاست لوئی لیکی ټاکی او هغه مقررات تصویبوې چه حکومت ئی دِ جوړولو واك اختیار لرې .

صدراعظم دوزیرانو دټولنی مشرتوب کوی دحکومت دفعالیت اداره اولارښودنه کوې اوپه اجرا اتو کښې یی یورنګی راولی .

دباچا اوشورې سره دحکومت درابطی ساتل هم دصدراعظم وظیفه ده.

وزیران خپلی وظیفی داداری یوکونو دمشرانو او دحکومت دغړو په توګه دِصدراعظم دامر اولارښودنی لاندې په هغه چوکاټ کښې دننه پرځاې کوې چه دې اساسی قانون او قوانینو ټاکلی دې

شپږنوې یمه ماده ـ صدراعظم او وزیران دحکومت دعمومی سیاست له کبله په شریکه او دخپلو ځانګړ و وظیفو له بابته ځانله اولسی جرګی مسئول دی .

صدراعظم او وزیران دحکومت دهغو چارو په باب هم مسئول دی چه دهغو دپاره ددې اساسی قانون دحکمونو مطابق پاچائی فرمان اخلی .

اووم فصل

قضاء

اووه نوی یمه ماده ــ قضائیه قوه ددولت یوخپلواك رکن دی او خپلی وظیفی دتقنینیه او اجرائیه قوو په لړ کښی پرځای کوی.

اته نوی یمه ماده ــ قضائیه قوه دیوې ستري محکمی او نورو محکمو نه جوړیږی چه شمارئی په قانون کښی ښودل کیږی.

لویه جرگه باکثریت دوثلث اعضاء اجرای محاکمه را لازم بداند یکنفر از اعضای اولسی جرگه را موظف مینماید تا علیه متهم در ستره محکمه دعوی اقامه کند.

حکم فقره فوق درحالتی نیز تطبیق میشود که اتهام خیانت ملی به یك یا چند نفر وزیر که تعدادشان از نصف اعضای حکومت بیشتر نباشد متوجه گردد. درنتیجه این اتهام متهم از وظیفه سبکدوش میشود ولی حکومت سقوط نمیکند.

ماده نود وچارم ــ تعمیل احکام این قانون اساسی و تمام قوانین ، تعمیل فیصله های قطعی محاکم ، اتخاذ تدابیر لازم جهت برقراری نظم و امن عامه ، تنظیم وضع مالی دولت وحفاظت دارائی عامه انکشاف وضع اجتماعی ـ فرهنگی و اقتصادي مردم ، حفظ استقلال ، دفاع از تمامیت ساحه ، صیانت منافع وحثیت افغانستان درجامعهٔ بین المللی وظیفه حکومت میباشد. حکومت برای تنظیم وظائف خود براساس قوانیین مقررات وضع میکند . این مقررات باید مناقض نص یا روح هیچ قانون نباشد.

ماده نود وپنجم ــ مجلس وزراء خطوط اساسی سیاست حکومت را تعیین میکند و مقرراتی راکه وضع آن از صلاحیت حکومت میباشد تصویب مینماید.

صدراعظم ازمجلس وزراء ریاست می نماید . فعالیت حکومت را اداره ورهنمونی میکند و در اجراات آن هم آهنگی را تأمین مینماید .

حفظ رابطه حکومت با پادشاه وشوری نیز وظیفهٔ صدراعظم میباشد .

وزرا وظائف خودرا بحیث امرین و احد های اداری و بحیث اعضای حکومت تحت امر و رهنمائی صدراعظم در داخل حدودیکه این قانون اساسی وقوانین تعیین میکند اجرا مینماید .

ماده نود وششم ــ صدراعظم و وزرا از سیاست عمومی حکومت مشترکاً و از وظائف مشخصهٔ خود منفرداً نزد اولسی جرگه مسئولیت دارند .

صدراعظم و وزرا از آن اعمال حکومت که دربارهٔ آن بر طبق احکام این قانون اساسی فرمان پادشاهی را حاصل میکنند نیز مسئول میباشند .

فصل هفتم

قضاء

ماده نود وهفتم قوه قضائیه یك رکن مستقل دولت است و وظایف خودرا در ردیف قوه تقنینیه وقوه اجرائیه انجام میدهد .

ملده نود وهشتم قوه قضائیه مرکب است از یك ستره محکمه و محاکم دیگری که تعداد آن توسط قانون تعیین میگردد .

د قضائیه قـوی پـه واك اختیـار کښې پـه هغـه دعوو غورسی پرته ده چه پکښې حقیقي یاحکمي اشخاص ـ که څه هم دولت وی دمدعـی یامدعی علیه حیثیت لري او دقضاء په وړاندی دقانون دحکمونو سره سم دا ئـري شی .

هیڅ قانون په هیڅ حالت کښې دا نه شي کولی چه یوه قضیه یا یوه سـاحه ددولت دقضائی قوی د واك اختیـار له کرښې څخه پـه هغه ډول چه په دې فصل کښې ئې بریدونه معلوم شوی وباسی او بل مقام ته ئـی وسپاري .

دا حکم دعسکری محکمو دجوړیدو مخه نه نیسی . خو دا محکمی به یوازی دهغو جرمونو دپاره وی چه دافغانستان له اردوسره اړه لري دعسکری محکمو تشکیل او واك اختیار په قانون کښې ښودل کیږي .

نه نوي یمه ماده ـ قـاضیان دقـاضی القضات پـه پیشنهاد دباچـاتـه له خوا ټاکل کیږي .

که چیری یو قاضی یو جرم وکړی نو ستره محکمه دده پـه حال غور کوی او دده ددفاع له اوریدو نه پس باچاته دده دعـزل پیشنهاد وړاندی کولی شی .

هرکله چه دباچا له خوا دغه پیشنهاد ملاتړ وشی نو قاضی دخپلی وظیفی نه معزولیـږي . دقاضیانو بدلول ، او چتول پوښتیدل اودتقاعد پیشنهاد ئی دقانون دحکمونو سره سم دستری محکمی په واك اختـیار کښې دی .

دقاضیانو دپاره د قانون له پلوه مناسب معاش ټـاکل کیږي .

قاضیان نه شي کولی چه دخپلو وظیفو په وخت کښې په نوروچارو بوخت شي .

سلمه ماده ـ دافغـانستان پـه محکمو کښې محاکمه په ښکاره ډول کیږي اودقانون دحکمونو سره سم هرڅوك دورتلو حق لري .

محکمه کولی شی چه په هغو ګوښو حالاتو کښې چه قانون ښودلی دی پټی غونډی وکړی خو دحکم اورول به هرومرو ښکاره وی .

محکمی مکلفی دي چه دخپل ورکړی حکم سره یوځای به پـه فیصلـه کښـی دحـکم سببونـه هم څـرګندوی .

یوسل ویوه ماده ـ دمحکمـو دتـولـو قطعـی پـریکړو عـملی کول واجب دی خو دچا دمرګ دحکم پـه حـالت کښې دتعمیل دپاره دباچا ښکولال شرط دی .

یوسل ودوهمه ماده ـ محکمی چه په کوموپیښو باندي غورسی کوی په هغو کښې ددې اساسی قانون او د دولت دقوانینو حکمونه پرځای کوی که د غورسی لاندی پیښودیوی پیښی پـه باب په اساسی قانون اودولت په قوانینو کښې کوم حکم نه وی نو محکمی داسلامی شریعت دحنفی مذهب دکلی اساسونو له مخه په هغه چوکاټ کښې دننه چه ددې اساسی قانون ښودلی دی په دغه باب یوداسی حکم را باسی چه ددوی په نظر کښې څومره چه ممکنه وی عدالت ترټولو په ښه توګه لاس ته راوړی .

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی ایست که در آن اشخاص حقیقی یا حکمی بشمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته ود رپیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود .

هیچ قانون نمیتواند د رهیچ حالت قضیه یا ساحه ایرا از دائره صلاحیت قوه قضا ئیه دولت به نحویکه درین فصل تحدید شده خارج بسازد وبمقام دیگری تفویض کند این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمیگردد ولی ساحه این نوع محاکم بجرایم مربوط باردوی افغانستان منحصر میباشد . تشکیل وصلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم میشود .

ماده نود ونهم ـ قضات بـه پیشنهاد قاضی القضات ازطرف پادشاه تعیین میگردند . هرگاه یکنفر قاضی مرتکب جرمی شود ستره محکمه به حالت قاضی رسیدگی کرده بعد از استماع دفاع او پیشنهاد عزلش را به پادشاه تقدیم کرده میتواند درصورتیکه پیشنهاد مذکور از طرف پادشاه تائید گردد قاضی از وظیفه عزل میشود . تبدیل ـ ترفیع ـ مواخذه وپیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه میباشد .

برای قضات معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد .

قضات نمی توانند درمدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند .

ماده صدم ـ درمحاکم افغانستان محاکمه بصورت علنی اجراء میشود وهرکس حق حضور را دران مطابق به احکام قانون دارد .
محکمه میتواند درحالت استثنائی که درقانون تصریح گردیده باشد جلسات سری دائر کنند . ولی اعلام حکم باید بهرحال علناً صورت بگیرد .

محاکم مکلفند اسباب حکمی را که صادر میکنند درفیصله خود ذکر نمایند .

ماده یکصدو یکم ـ تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم بمرك شخص که تعمیل حکم محکمه مشروط به توشیح پادشاه میباشد .

ماده یکصد ودوم ـ محاکم درقضایای مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی وقوانین دولت را تطبیق میکنند . هرگاه برای قضیه ای از قضایای مورد رسیدگی د رقانون اساسی وقوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام و درداخل حدودیکه این قانون اساسی وضع نموده درچنین احوال حکمی صادر میکنند که درنظر شان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نماید .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسل دریمه ماده ــ دجرمونو څېړنه دقانون دحکمونو سره سم د مدعی العموم له خوا چه ددولت په اجرائیه قوه پوری تړلی دی کیږی.

یوسل څلورمه ماده ــ ددې اساسی قانون دحکمونو درعایت سره هغه قاعدی چه دمحکمو داجرأتو او تشکیلاتو او دقاضیانو له چارو سره اړه لری، دقانون له پلوه سمیږی. ددی قوانینو لوی هدف دادی چه په قضائی مرافقو تشکیلاتو، واک اختیار او دمحاکمې دعمل په لارو کښی یووالی راشی.

یوسل و پنځمه ماده ــ ستره محکمه له نهو غړو جوړیږی چه ټول دباچا له پلوه ټاکل کیږي.

باچا دستری محکمی غړی دداسی خلکو له منځه غوره کوی چه دغه صفتونه ولری:

۱ــ دعمر پنځه دیرش کاله ئی پوره کړي وی.

۲ــ د شپږ څلویښتمی مادی په حکم برابر دشوری په غړیتوب باندی دغوره کیدو جوګه وي.

۳ــ دحقوقو په علم ــ دحقوقو په ملی هدفونو او دافغانستان په حقوقی نظام باندی په پوره اندازه پوه وی.

باچا دستری محکمی یو غړی چه عمرئی له څلویښتو کم او له شپیتو زیات نه وی دقاضی القضات په حیث ټاکی

باچا کولی شی چه دقاضی القضات او ستری محکمی دغړو په مقرری باندی دمقرری له وخته هر لس کاله پس نوی نظر وکړی ــ ددی حکم او دیو سلوشپږمی مادی دحکم نه پرته په بل هیڅ ډول قاضی القضات او دستری محکمی غړی له خپلو وظیفو نه ویستل کیدلی نه شی.

دهغه حالت نه غیر چه په یوسل وشپږمه ماده کښی بیان شوي دي قاضی القضات اودستري محکمی غړی دخدمت ددوري له ختمیدو نه وروسته تر عمره پوری دخدمت ددوری له ټولو مالی ښیګڼو نه فائده اخلی.

دخدمت ددوري لـه ختمیدو نه وروسته قاضی القضات اودستري محکمی غړي دحکومت مشر توب یا غړیتوب اودولت ماموریت نه شی کولاي.

قاضی القضات اودستري محکمی غړي نه شی کولاي چه د وظیفی دچلولو په موده کښی یا تر هغې وروسته په سیاسی ګوندونو کښی ګډون وکړي.

یوسل وشپږمه ماده ــ که چیري داولسی جرګی له دریمی برخی نه زیات غړي دوظیفی له اجرانه د راپور ته شوي جرم په تور دقاضی القضات یا دستری محکمی دیوه یا څو تنو غړو دمحاکمی غوښتنه وکړی او جرګه د دوو برخو غړو دراي په اکثریت داغوښتنه ومنی نو دتورن لاس له کاره ویستل کیږي او دڅېړونکی ډلګی دټاکلو دپاره لویه جرګه جوړیږي ــ که چیري لویه جرګه دډلګی دراپور له کتنی وروسته ددوو برخو غړو دریو په اکثریت دتورن محاکمه لازمه وبولی نو یو غړي په تورن باندي ددعوي سورولو او دا تو تنو یوه ډلګی

ماده یکصدوسوم ــ تحقیق جرایم ازطرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

ماده یکصدوچهارم ــ بارعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیلات، و اجراآت محاکم وامور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم میگردد. هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضائی و توحید تشکیلات، صلاحیت وطرز العمل محاکمه میباشد.

ماده یکصدوپنجم ــ ستره محکمه مرکبست از نه عضو که از طرف پادشاه تعیین میشود.

پادشاه اعضای ستره محکمه را از بین اشخاص تعیین میکند که دارای اوصاف ذیل باشند:

۱ــ سی و پنج سالگی را تکمیل کرده باشد.

۲ــ اهلیت انتخاب شدن بعضویت شوری را مطابق بحکم ماده چهل وششم داشته باشد.

۳ــ از علم حقوق ــ اهداف ملی ــ حقوق و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد.

پادشاه یکنفر از جملهٔ اعضای ستره محکمه را که سن آن از چهل کمتر و از شصت زیادتر نباشد بحیث قاضی القضات تعیین می نماید.

پادشاه میتواند بر تعیین قاضی القضات و اعضای ستره محکمه بعد از مرور هرده سال از تاریخ تعیین شان بوظایف مذکور تجدید نظر بنماید. بارعایت این حکم وحکم ماده یکصدوششم قاضی القضات و اعضای ستره محکمه به هیچ وسیله دیگر از وظیفه شان برطرف نمیشوند.

باستثنای حالت مندرج ماده یکصدوششم قاضی القضات واعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید میشوند.

قاضی القضات و اعضای ستره محکمه نمیتوانند بعد از ختم دورهٔ خدمت شان رئیس یا اعضای حکومت، عضو شوری یا مامور دولت باشند.

قاضی القضات واعضای ستره محکمه نمیتوانند در مدت تصدی وظیفه و بعد از آن در احزاب سیاسی شمولیت ورزند.

ماده یکصدوششم هرگاه بیش از یک ثلث اعضای اولسی جرگه محاکمه قاضی القضات یا یک یا چند عضو ستره محکمه را براساس اتهام بجرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نماید وجرگه مذکور این تقاضا را باکثریت دو ثلث اعضاء تصویب کند متهم از وظیفه سبکدوش میشود و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دائر میگردد. هرگاه لویه جرگه بعد از مطالعه راپور هیئت باکثریت دو ثلث اعضاء محاکمه متهم را لازم بداند از بین اعضا یکنفر را جهت اقامه دعوی و هیئتی را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه تعیین میکند.

دمحاکمی دچلولودپاره تاکی ـ داډلکی دمشرانوجرگی دمشرپه مشرتوب دهغی جزائی محاکمی دتګ لارې سره سم تورن محاکمه کوې چې په ستره محکمه کښی پرې عمل کیږې اوکه چیرې په تورن باندې جرم ثابت شی نو دی دوظیفی نه معزولوی اوسزا ورکوی .

یوسل‌واوومه‌ماده ـ ستره محکمه دافغانستان نهائی قضائی مرجع ده .

ستره محکمه ددې اساسی قانون اوقوانینودحکمونو سره سم دمحکمواجراات اوتشکیلات اوددولت قضائی چارې سموی ـ ستره محکمه دمحکمود اداری چارو دسمون دپاره ضروری لارې چارې برابروی .

د قضائی قوې بودجه دقاضی القضات له خوا دحکومت په سلاجوړیږې اودستری محکمی له منلووروسته ددولت دبودجی دیوی برخی په څیردحکومت په لاس شورې ته وړاندې کیږې .

دقضائی قوې دبودجی دلګولو واك اختیاردسترې محکمی په لاس کښی دې .

دقضائی قوې دماموریتواوټولواداری کارکوونکو په باب د دولت د ماموریتو اوټولو اداری کارکوونکو دقوانینوحکمونه نافذ دی خودوی ټاکل ـ اوچتول ـ عزل ـ پوښتیدل اوتقاعد ورکول دقانون سره سم دسترې محکمی له پلوه کیږې .

اتم فصل

اداره

یوسل‌واتمه‌ماده ـ دافغانستان اداره ددې فصل دحکمونوسره سم دمرکزیت په اساس ولاړه‌ده ـ مرکزی اداره دقانون له‌مخی په یوشمیراداری ـ یوکونو ـ باندې ویشله کیږی چه د هریوه مشری دیووزیرپه لاس کښی ده .

دسیمه ایزې اداری یوك ولایت دې ـ دولایتونوشمیر سیمه ، برخی اوتشکیلات دقانون له‌مخه ښودل کیږې .

یوسل‌ونهمه‌ماده ـ په هرولایت کښی یوه د ولایت جرگه جوړیږې دولایت دجرګی غړې دآزاد واوعاموسماسمواوپټواننتخاباتو له‌لارې دولایت دخلکو له خواغوره کیږې .

دولایت جرګه دخپلوغړو له منځه یوتن دمشرپه توګه غوره کوی.

دولایت جرګه لکه چه په قانون کښی ښودل کیږې ددولت دانکشافی هدفونو په پوره کولو کښی برخه اخلی اوهم داجرګه دولایت دچارودښه کیدواودولایت دعمومی اوضاعود انکشاف دپاره دولایت حکومت ته‌سلاورکوی.

دولایت جرګه خپلی وظیفی دولایت د حکومت په ملګرتیا سرته رسوې .

دولایت جرګی دغړولپاره دقانون له پلوه مناسب معاش ټاکل کیږې .

این هیئت تحت ریاست رئیس مشرانوجرگه متهم را مطابق به‌طرز العمل محاکمه جزائی که‌درستره‌محکمه‌تطبیق میگردد محاکمه می نماید ودرصورتیکه جرم متهم ثابت شود اوراازوظیفه عزل کرده به‌جزاء محکوم میسازد.

ماده یکصدوهفتم ستره‌محکمه‌مرجع نهای قضائی افغانستان است.

ستره محکمه تشکیلات‌واجراآت‌محاکم‌وامورقضائی دولت رامطابق به‌احکام این قانون‌اساسی‌وقوانین تنظیم مینماید .

ستره محکمه تدابیرلازم را جهت تنظیم امور اداری محاکم اتخاذ میکند .

بودجه قوهٔ قضائیه ازطرف قاضی القضات بمشوره حکومت ترتیب گردیده بعدازموافقه ستره محکمه بحیث یك جزءبودجه دولت توسط حکومت به‌شوری تقدیم‌میشود.

تطبیق بودجه‌قوه قضائیه ازصلاحیت‌ستره‌محکمه‌میباشد درموردماموزین وسائرکارکنان‌اداری قوه قضائیه احکام قوانین مربوط به‌مامورین وسائرکارکنان اداری دولت نافذ میباشد . ولی تعیین ـ ترفیع ـ عزل ـ مواخذه وتقاعد شان توسط ستره محکمه بروفق قانون صورت میگیرد .

فصل‌هشتم

اداره

ماده یکصدوهشتم ـ ادارهٔ افغانستان براصل مرکزیت مطابق به‌احکام این فصل استوار است .

اداره مرکزی بموجب قانون بیك‌عده‌واحدهای‌اداری منقسم‌میگردد که‌درراس هرکدام آن یکنفروزیرقرارد ارد.

واحداداره‌محلی ولایت‌است . تعداد ، ساحه اجزا وتشکیلات ولایت‌توسط قانون تنظیم میگردد .

ماده یکصدونهم ـ درهرولایت یك ولایت جرگه تشکیل میشود .

اعضای ولایت جرگه توسط انتخابات آزاد ـ عمومی ـ مستقیم وسری ازطرف ساکنین ولایت انتخاب میگرد د .

ولایت جرگه یکنفرازاعضای خوردرابحیث رئیس انتخاب‌مینما ید .

ولایت جرگه درتامین اهداف‌انکشافی دولت‌بنحویکه درقوانین تصریح میگردد سهم میگیرد. همچنین این جرگه برای بهبودامورو انکشاف‌اوضاع‌عمومی ولایت به‌حکومت ولایت مشوره میدهد .

ولایت جرگه وظائف خود را به همکاری حکومت ولایت اجرا منماید .

برای اعضای ولایت جرگه معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسل ولسمه ماده– دسیمه ایزی اداری دسمون دپاره داسی قوانین جوړیږی چه په هغوکښی ددې فصل دحکمونو رعایت کیږی ددی قوانینو په مقصدونوکښی یوداهم دی چه داقسم جرګی ترکلیوپورې وغځیږی اوپه سیمه ایزه اداره کښی ددوی دورځ په ورځ زیاتیدونکی ګډون مطلب پوره شی .

یوسل ویوولسمه ماده– دښاری چاروداداری دپاره ښاروالی جوړیږی دښاروالیوتولنی دآزادو–عا مو– پټواوسماسوانتخا باتو لـه لارې جـوړیـږی .

ددې فصل دحکمونودرعایت سره په ښاروالی پورې تړلی چارې دقانون له پلوه سمیږی .

یوسل ودولسمه ماده– اداری وظیفی داداری مامورینـواونـورو کارکوونکو په لاس پرځای کیږی

دمامورینواونوروداداری کارکوونکوپاره دقانـون له مخه مناسب معاش تاکل کیږی .

د مامورینواونوروداداری کارکونکوحقونـه او وظیفی په قانون کښی ښودل کیږی .

ماده یکصدودهم– برای تنظیم امورمربوط به اداره محلی قوانین وضع میگردد که درآن اصول مندرج این فصل رعایت میشود .

ازجمله اهداف این قوانین تعمیم جرګه ها تا درجه قری وتأمین اشتراك روزافزون آن دراداره محلی میباشد .

ماده یکصدویازدهم– برای اداره امورشهری ښاروالی ها تشکیل میشود. مجالس ښاروالی ازطریق انتخابات آزا د عمومی مستقیم وسری تـاسیس میگرد د . بارعایت احکام این فصل امـورمربـوط بـه ښاروالـی هـا توسط قانون تنظیم میگردد .

ماده یکصدودوازدهم–وظا ئف اداره تو سط مـامـوریـن وسایر کـارکنان اداری اجرا میشود .

برای مامورین وسائرکارکنان اداری معاش منـاسب توسط قانون تعیین میگردد .

حقوق ووظائف مامورین وسائرکارکنان اداری توسط قانون تنظیم میشود .

نهم فصل

داضطرار حالت

یوسل ودیارلسمه ماده– که چیری دجنګـ ـ د جـنګـ دخطـر دسختی الی ګولی یابل دغسی حالت له کبله چه مملکت ته خطره راپورته کړی اود خپلواك اوملی ژوند ساتنه په هغه لارچه دی اساسی قانون ښو دلی ده ناممکنه شی نودباچا له خواد اضطرارحا لت اعلامیږی

که دا ضطرارحالت له دری میا شتونه اوزدشی نودهغه دجاری ساتـلو د پاره دلویی جرګی منته شرطده .

یوسل وڅوارلسمه ماده–داضطرارپه حالت کښی باچا اختیارلری چه دشوری ټول یاځینی واکونه دحکومت په لاس کښی ورکړی .

یوسل و پنځلسمه ماده– د اضطرارپه حالت کښی حکومت کولی شی چه دستری محکمی دموافقی اخـستلو نه وروسته داسـاسی قـانون د لاندنیو حکمونوچلند دتقنینی فرمانونوله مخه یا وځنډوی اویا پری قیدونه ولګوی :

۱ ـ د اتو یشتمی مادی دلمړی فقری حکم .

۲ ـ دنهه ویشتمی مادی ددریمی فقری حکم .

۳ـ ددیرشمی مادی د دویمی فقری حکم .

٤ـ ددوه دیرشمی مادی د لومړی فقری حکم .

٥ـ دد ری دیرشمی مادی د لومړی فقری حکم .

یوسل وشپاړسمه ماده– د اضطرار په حالت کښی بـاچا پایتخت دکابل دښارنه بل ځای ته موقتاً لیږدولی شی .

یوسل اوولسمه ماده– کـه چیری دولسی جرګی تـقنینی د وره یـا د مشرانو جرګی دځینو غړود خـدمـت دوره دا ضـطرار د حا لت په موده کښی ختمه شی باچـا کولی شی چه نوی

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده یکصدوسیزدهم–هرګاه بعلت حرب، خطرحرب، اغتشاش وخیم یاحالت مماثلی که مملکت راباخطر مواجعه سـازدحـفظ استقلال وحیات ملی از مجری ایکه درقانون اساسی تـعیین شده ناممکن ګردد حالت اضطرار ازطرف پادشاه اعلان میشود .

هرګاه حالت اضطرار بیش ازسه ماه دوام نماید برای تمدید آن موا فقت لویه جرګه شرط است .

ماده یکصدوچاردهم– درحالت اضطرار پادشاه میتـواند تمام یـا بعضی صلاحیت های شوری رابحکومت انتقال د هد .

ماده یکصدوپانزدهم– درحالت اضطرا ر حکومت میتواند بـعد از موافقه ستره محکمه تنفیذ ا حکام ذیل این قانون اساسی را توسط فرامین تقنینی معطل سازدیا بران قیودی وضع نماید :

۱/حکم فقره اول ماده بیست وهشتم

۲/حکم فقره سوم ماد ه بیست ونهم

۳/حـکم فـقـره دوم مـاد ه سیم

٤/حکم فقره اول ما د ه سی ودوم

٥/ حکم فقر ه اول ما د ه سی وسوم

ماده یکصدوشانزدهم– درحالت اضطرار پادشاه میتوا ند پا یتخت رابه محل دیګری غیر ازشهر کابل موقتاً انتقال دهد .

ماده یکصدوهفدهم– هرګاه دوره تقنینیه اولسی جرګه یاد وره خدمت یك قسمت ازاعضای مشرانو جرګه دراثنای حالت اضطرار ختم شود پادشاه میتواند اجرای انتخابات جدید راملتوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتخابات وځنډوی اوداولسی جرگی تقنینی دوره یا دمشرانو جرگی دنوموړوغړود خدمت دوره د اضطرار حالت ترپایه اوږده کاندی ـ نوی انتخابات د اضطرار دحالت پهختم پسی سملاسی اجراء کیږی .

یوسل واتلسمه ماده ـ د اضطرار په حالت کښی اساسی قانون نه تعدیلیږی .

یوسل ونولسمه ماده ـ داضطرار دحالت لهختمیدوسره جوخت ټول هغه اقدامات چه دیوسل وپنځلسمی مادی لهمخه شوی وی له اعتباره پریوځی . هغه اقدامات چهدیوسل وڅوارلسمی مادی له مخه شوی وي داضطراردحالت له ختمیدو وروسته دشوری دلومړی غونډی له نیټی نه په یوه میاشت کښی دننه شوری ته وړاندی کیږی او که چیری شوری هغه ونه منی نوله اعتباره غورځیږی .

که چیری داضطرار په حالت کښی داسی یو حکومت جوړشوی وی چه دیوسل وڅوارلسمی مادی لهمخه یی داولسی جرگی دباوررایه نهوی اخیستی نوداضطرار دحالت پهختمیدو پسی سملاسی په حکومت باندی دباور درائی موضوع په اولسی جرگه کښی دبحث لاندی راځی او فیصله وربااندی کیږی

لسم فصل

تعدیل

یوسل وشلمه ماده ـ ددی اساسی قانون دحکمونوسره سم داسلام دپیروی اصل اودمشروطه باچائی اساس او په اتمه ماده کښی راغلی ارزښتونه تعدیل کیدلی نه شی .

داساسی قانون نوری برخی دوزیرانو دټولنی یا دولسی جرگی یا مشرانو جرگی د دریمی برخی غړو په پیشنهاددی فصل دحکمونوسره سم تعدیل کیدی شی .

یوسل ویوویشتمه ماده ـ دتعدیل پیشنهاد لویه جرگه گوري او که چیری دلویی جرگی دغړو اکثریت د تعدیل ضروت ومنی نودخپلو غړو لهمنځه یوهډلگی دتعدیل د طرحی تیارولو دپاره ټاکی ـ داډلگی دوزیرانو د ټولنی او ستری محکمی پهسلاطرح جوړوي اولویی جرگی ته ئی وړاندی کوی. کهچیری لویه جرگه دغړو په اکثریت دتعدیل طرح ومنی نو طرح باچا ته وړاندی کیږی ـ باچا شوري ماتوی دتعدیل دطرحی نه ټول اولس خبروی اود نویو انتخاباتو تاریخ اعلانوی ـ دشوری لهماتیدونهوروسته دڅلورومیاشتو په موده کښی دننه نوی انتخابات کیږی .

یوسل ودوه ویشتمه ماده ـ دشوری په پرانستلو او د حکومت جوړیدوپسی سم باچا لویه جرگه راغواړي ـ لویه جرگه دتعدیل طرح گوري اومتن یی منی او یا ئی نه منی دلوئی جرگی تصویب په دی باب دغړودوو برخو په اکثریت کیږی اودباچا په توشیح نافذ کیږی.

بگذارد ودورهٔ تقنینیه اولسی جرگه یادوره خدمت اعضای مذکور مشرانو جرگه راتاختم حالت اضطرار تمدید دهد .

بعدازختم حالت اضطرار بلافاصله انتخابات اجرامیگردد.

ماده یکصدوهژدهم ـ در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمیشود .

ماده یکصدو نزدهم ـ درختم حالت اضطرار اقداماتیکه بر اساس ماده یکصدو پانزدهم بعمل آمده بلافاصله از اعتبار ساقطمیشود.

اقداماتیکه براساس حکم ماده یکصدوچاردهم ازطرف حکومت بعمل آمده درمدت یکماه از تاریخ دائرشدن نخستین جلسه شوری بعد ازختم حالت اضطرار بهشوری ارائه میشودودرصورتیکهشوری آنرارد کند از اعتبار ساقطمیگردد.

هرگاه درحالت اضطرار حکومتی تشکیل شده باشد که دراثر تطبیق ماده یکصدوچاردهم رای اعتماد اولسی جرگه راحاصل نکرده باشدموضوع رای اعتماد برحکومت بلافاصله بعدازختم حالت اضطرار دراولسی جرگه مورد مباحثه قرار گرفته راجع به آن تصمیم اتخاذ میشود.

فصل دهم

تعدیل

ماده یکصدوبیستم ـ اصل پیروی از اساسات اسلام ـ اساس پادشاهی مشروطه مطابق به احکام این قانون اساسی وارزش های مندرج ماده هشتم تعدیل نمیشود.

تعدیل دیگر محتویات قانون اساسی به پیشنهاد مجلس وزراء یا یك ثلث ازاعضای اولسی جرگه یا مشرانوجرگه مطابق به احکام این فصل صورت میگیرد.

ماده یکصدوبیست ویکم ـ پیشنهاد تعدیل را لویه جرگه مطالعه میکند ودرصورتیکه اکثریت اعضای آن ضرورت تعدیل راتصویب کند هیئتی از بین اعضاء جهت تهیه طرح تعدیل تعیین مینماید این هیئت طرح تعدیل رابه مشوره مجلس وزراء وستره محکمه تهیه نموده به لویه جرگه تقدیم میکند.

هرگاه لویه جرگه باکثریت اعضاء طرح تعدیل را تصویب کند طرح به پادشاه تقدیم میشود پادشاه شوری را منحل ساخته طرح تعدیل را باطلاع عامه میرساندوتاریخ انتخابات مجددرا اعلام میکند. انتخابات مجدددرخلال چارماه ازتاریخ انحلال شوری انجام می یابد .

ماده یکصدوبیست ودوم ـ بهتعقیب افتتاح شوری وتشکیل حکومت پادشاه لویه جرگه رادائرمیکند. لویه جرگه طرح تعدیل را مطالعه کرده متن آنراقبول یاردمینماید. تصویب لویه جرگه درین موردبهاکثریت دوثلث اعضاء اتخاذمیشودوبعداز توشیح پادشاه نافذ میگردد .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوولسم فصل

انتقالي حکمونه

یوسلودرویشتمه ماده – ددې فصل دمحتویاتو له رعایت سره ددې اساسي قانون حکمونه له هغه تاریخ نه نافذ کیږي چه د باچا له پلوه توشیح او اعلام شي.

یوسل او څلیرویشتمه ماده – د باچا له پلوه ددې اساسي قانون داعلامید و نه وروسته دملي شورئ او داعیانو مجلسونه ړنګید لی ګڼل کیږي.

یوسلوپنځه ویشتمه ماده – نوې شورئ د ۱۳۴۴ هجري شمسي کال د میزان په دوه ویشتمه ورځ پرانستله کیږي.

ددې اساسي قانون داعلامیدو او دنوې شورئ دپرانستلو ترمنځ موده دانتقال دوره ګڼل کیږي.

دانتقال په دوره کښې دشورئ واک اختیار حکومت ته سپارل کیږي.

هغه تقنیني فرمانونه چه دانتقال په دوره کښې ددې فصل په حکمونو برابر راوځي داووه اویایمې مادې دحکم سره سم شورئ ته سپارل کیږي.

که چیرې دانتقالي دورې په موده کښې یو داسې حالت پیداشي چه ددې اساسي قانون دحکمونو سره سم دلویې جرګې دائریدل غواړي نو دشورئ او اعیانو ړنګ شوي مجلسونه رابلل کیږي او داتیا او یایمې مادې سره سم لویه جرګه جوړیږي. څرنګه چه دنوموړي حالت در اپیدا کیدو په وخت کښې لا دولایاتو جرګې نه دي جوړې شوې نو ځکه لویه جرګه بې دولایاتو دجرګو له مشرانو څخه جوړیږي.

یوسلوشپږویشتمه ماده – په انتقالي دوره کښې دحکومت په وظایفو کښې داچاري شاملې دي:

۱/ چه دانتخاباتو – اساسي تشکیلاتو – مطبوعاتو او دقضائي واك اختیار او تشکیلاتو په باب تقنیني فرمانونه جوړ او دښکوللو دپاره ئې باچا ته وړاندې کړي.

۲/ چه دسیاسي ګوندونو او ولایتي جرګو دقوانینو مسودې تیارې او هغه شورئ ته ئې وړاندې کړي چه دانتقالي دورې نه وروسته جوړیږي.

۳/ چه ددې اساسي قانون د حکمونو دعملي کولو دپاره ضروري اقدامات وکړي.

یوسل واوه ویشتمه ماده – ستره محکمه د ۱۳۴۶ هجري شمسي کول دمیزان په دوه ویشتمه نیټه جوړیږي.

که چیرې دانتقالي دورې په موده کښې ددې اساسي قانون دپنځلسمې – اوولسمې – یوویشتمې – دوه ویشتمې او یوسل و پنځلسمې مادې دعملي کولو ضرورت پیښ شي نو ددغو مادو حکمونه دسترې محکمې یا قاضي القضات دګډون نه پرته عملي کیږي.

ددې اساسي قانون دنافذ کیدو او دسترې محکمې دجوړیدو ترمنځ موده کښې باچا صلاحیت لري دسترې محکمې د وظیفو داجراء دتاءمین لپاره ضروري تدبیرونه برابر کړي.

یوسل واته ویشتمه ماده – ټول هغه قوانین چه ددې اساسي قانون دنافذ کیدونه مخکې منځ ته راوتلي دي په دې شرط نافذ ګڼل کیږي چه ددې اساسي قانون له حکمونو سره تناقض ونه لري او نویو قوانینو لغو کړي نه وي.

فصل یازدهم

احکام انتقالی

ماده یکصدو بیست وسوم – با رعایت محتویات این فصل ، احکام این قانون اساسی از تاریخ توشیح و اعلام از طرف پادشاه نافذ میگردد.

ماده یکصدو بیست وچارم – بعد از آنکه پادشاه این قانون اساسی را اعلام نماید مجلسین شوری ملی و اعیان منحل شناخته میشوند .

ماده یکصدو بیست وپنجم – شوری جدید روز بیست ودوم میزان ۱۳۴۴ هجري شمسی افتتاح میگردد.

مدت بین تاریخ اعلام این قانون اساسی و افتتاح شوری جدید دورهٔ انتقال شمرده میشود.

در دورهٔ انتقال صلاحیت شوری به حکومت تفویض میگردد .

فرامین تقنینی ایکه درخلال دوره انتقال بر وفق احکام این فصل صادر میگردد مطابق به احکام ماده هفتاد و هفتم به شوری ارائه میشود.

اگر در اثنای دوره انتقال یکی از حالاتی ظهور نماید که بر طبق احکام این قانون اساسی وجود لویه جرگه را ایجاب میکند مجلسین منحل شدهٔ شوری ملی و اعیان دعوت گردیده لویه جرگه بر طبق ماده هفتاد و هشتم دایر میشود چون در موقع ظهور یکی از حالات مذکور هنوز جرگه های ولایات بوجود نیامده لویه جرگه بدون وجود روسای جرگه های ولایات تشکیل میگردد.

ماده یکصدو بیست وششم – در دوره انتقال از جمله وظائف حکومت است که :

۱– فرامین تقنینی مربوط به انتخابات تشکیلات ، اساسی ، مطبوعات و تشکیلات و صلاحیت قضائی را ترتیب نموده به پادشاه جهت توشیح تقدیم کند.

۲– مسوده قوانین مربوط به احزاب سیاسی و جرگه های ولایات را تهیه نموده به شوری ایکه بعد از ختم دورهٔ انتقال دائر میگردد ، تقدیم کند.

۳– تدابیر لازم را جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی اتخاذ نماید.

ماده یکصدو بیست وهفتم – ستره محکمه روز بیست ودوم میزان ۱۳۴۶ هجری شمسی تشکیل میگردد .

هرگاه در اثنای دوره انتقالی به تطبیق مواد پانزدهم– هفدهم– نزدهم– بیست و یکم– بیست ودوم و یکصدو پانزدهم این قانون اساسی ضرورت بیفتد – احکام مواد مذکور بدون شمول ستره محکمه یا قاضی القضات تطبیق میگردد.

درمدت بین تاریخ نفاذ این قانون اساسی و تشکیل ستره محکمه پادشاه صلاحیت دارد بمنظور تأمین اجرای وظائف ستره محکمه تدابیر لازم اتخاذ نماید .

ماده یکصدو بیست وهشتم – قوانینیکه قبل از تاریخ نفاذ این قانون اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده میشود که مناقض احکام این قانون اساسی نبوده و قوانین جدید آنرا الغاء نکرده باشد.

(دپوهنی مطبعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library